

ריקודים

המגזין לריקודי עם ומחול

דצמבר 1988

"גוונים" - להקת המחול ההיצוגית של ראשון לציון

ג' 3 המחיר 5 ש"ח

רוקדים

המגזין לריקודי עם ומחול

צילום השער: להקת גוונים, ראשון לציון
 כוראוגרפיה וניהול
 אמנותי - אילנה שגב
 טלפון להזמנות:
 03*953555
 03*991867

עורך אחראי: משה קליסקי
עורכים: ירון מישר, דורון ליבנה
עריכה גרפית: עופר פלדמן
משתתפים: (עפ"י סדר א'-ב'): תמר אליגור, ציפי בנש, ברכה דודאי, ניצה זיו, רפי דמר, דר' דבורה חמי, ציפי יינוביץ, עלי כהן, עדי סולקין, יהודה סימן טוב, רעיה ספיבק, יוסי ספיבק, דר' צבי פרידהבר, יוסף פרנקל, דורון קלינגופר, רינת קליין, מירי קרימולובסקי, רנה שרת.

ועדת מערכת:
 (עפ"י סדר א'-ב'): תמר אליגור, יואב אשריאל, יונתן גבאי, ברכה דודאי, תרצה הודס, שלום חרמון, יעקב לוי, שלמה ממן, הלל מרקמן, משה פנקס, רות פרדס, דר' צבי פרידהבר, דר' דן רונן, רינה שרת.

מחלקת מודעות: טל: 03*259319
 03*5709947

רכש מודעות: נורית אילוז טלפון:
 03*5743026

מינויים ומכירות: תהילה תקשורת
 ושיווק 03*259319

מזכירת מערכת: רינת קליין
סדר מחשב: טוטל - גרפיקס בע"מ
הפרדות: גרפאור

דפוס: הכורכים
מונטז': אוריב בע"מ

הפצה: אטלס
הפקה: מרכז ההקלטות

לריקודי'עם: 03*5709947
הוצאה לאור: תהילה תקשורת

ושיווק: 03*259319
כתובת המערכת: תהילה - צייטלין 4
 תל אביב 64956

עמוד 22

ריקוד בעין בוחנת
 מאת תמר אליגור

עמוד 23

נמנשים במכביה ה'13
 מאת ציפי ינוביץ

עמוד 24-25

גוונים בראשון לציון
 מאת ניצה זיו

עמוד 28-34

לוח ורקדים

עמוד 36-37

ההסתדרות במחול

עמוד 38

השתלמויות והקלטות חדשות

עמוד 39

מערך בסיסי לשעור ארובי
 מאת דר' דבורה חמי

עמוד 40

סמבה - הכוח המניע
 מאת דורון קלינגופר

עמוד 42-43

מכתבים למערכת

עמוד 44

שרות ורקדים

עמוד 45

על ריקודים לגיל הרך
 מאת עדי סולקין

עמוד 46

מדורה הדיסקרטי של סטי

עמוד 4

עד כלות הכוחות
 מאת רינת קליין

עמוד 5

אשריאל עד אור הבוקר
 מאת רינת קליין

עמוד 6-7

המחול העממי בקולנוע של שנות ה'20 וה'30
 מאת מירי קרימולובסקי

עמוד 8

"ענבל" בהונג קונג
 מאת ציפי בנש

עמוד 10-12

פולקלור בולגרי
 מאת רפי דמר

עמוד 13

הבה נצא במחולה
 מאת רינת קליין

עמוד 14-15

ריקודי עם עבר והווה (שיחה עם תרצה הודס)
 מאת רעיה ספיבק

עמוד 16-17

שעשוע והנאה בטעם הבלוז
 מאת יוסי פרנקל

עמוד 19

הפסטיבלים בחו"ל
 מאת יהודה סימן טוב

עמוד 20

על ריקודי מיעוטים
 מאת צבי פרידהבר

עמוד 21

חג לומר העברי
 מאת יוסי ספיבק

דבר העורך

הקיצוץ חלף, ועימו תור החגיגות והפסטיבלים. אולם, גם ללא פסטיבלים ואירועים, עם ישראל ממשיך לרקוד. חוגים והשתלמויות בריקודי עם, סמבה, מחול אירובי, בלט ועוד כהנה וכהנה פעילויות ומופעי מחול שייחממו לנו את החורף.

ריבוי פעילויות המחול עומד ביחס ישר למידת הפופולריות ההולכת וגדלה של **מגזין "רוקדים"**. חוג המנויים בארץ ובחו"ל מתרחב מיום ליום וכך גם תגובות הקוראים על המגזין עצמו ועל נושאים שונים מעולם המחול. ניתן להיווכח בזאת מכמות המכתבים המגיעים אל תיבת הדואר שלנו, שחלקם מתפרסמים בגליון זה ובדואר שיתפרסמו גם בגליונות הבאים. אנו שמחים ומודים על כל תגובה, גם אם אינה מתפרסמת משיקולי עריכה ואילוצי מקום.

הכתבה המרכזית בגליון שלפניך עוסקת הפעם בלהקת המחול **"גוונים"**, הלהקה הייצוגית של ראשון לציון, שהגיעה להישג נכבד בפסטיבל המחול בדיוון שבצרפת. הדבר מעיד, למי שעוד צריך הוכחות, על רמתה של להקת גוונים ועל רמת הלהקות ריקודי העם שלנו בכלל, המייצגות אותנו ברוב כבוד בחו"ל ומשמשות לנו שגרירים של תרבות יפה ואסתטית.

עוד בגליון - כתבה נוספת בסדרה על מחול אירובי, כתבה נוספת בסדרה על מחול ופולקלור בארצות שונות והפעם - על בולגריה, כתבות על שגעון הסמבה, היכרות עם מפעל חדש לריקודי עם בירושלים - "מחולה", רשמיו פגישות עם תרצה הודס, יואב אשריאל ומישאל ברזילי, ועוד כתבות ומדורים מגוונים.

אנו מאחלים לכם קריאה מהנה ומועילה...המשיכו לרקוד.

שלכם,
 העורך

מאת: רינת קליין

עד כלות

הכוחות

מדריכים בהשתלמות של מישאל ברזילי:

מישאל ברזילי בהדרכת ריקוד חדש.

תל-אביב. כל החבורה המכובדת הזו נהגה להצטופף בצדוף מסויים, לשם הגיע מישאל עם טייפ הסלילים שלו והאקורדיוניסט והחלו לרקוד. לאט לאט הצטרפו גם היצאניות. מדי פעם לקח מישאל אחדות מהן לחוגים אחרים שלו. שם הן ראו שאנשים משלמים גם בשביל לרקוד... מישאל לא מתיימר לשנות דרכו של אף אחד. הוא רק יודע שבמשך הזמן לא החסירה אף יצאנית את ההרקדות שלו וזה מספיק בשבילו...

היום כבר אין למישאל 20 חוגים, אבל לא צריך לדאוג. יש לו מספיק עבודה והוא נהנה מכל רגע. הוא מארגן השתלמויות וחושב על פתיחת אולפן למדריכים צעירים. מי שילמד באולפן יוכל להכנס ישירות לשנת הלימודים השנייה באולפן בבית לסיף, שם לומדים כדי לקבל תעודת מדריך. את האולפן שלו רוצה מישאל לפתוח כדי לעודד צעירים לבוא ולהדריך. מצד שני, הוא מתלונן שיש יותר מדי מדריכים צעירים. "כולם באים לעשות כסף", אומר. הוא מאמין בכל לבו שמדריך הוא שליח, מחנך, משפיע מעבר ללימוד הריקודים. נוכח בימים בהם למד באולפן ריקודים כמו "דודי לי", "כשושנה בין החוחים". "אז היינו משפחה אחת גדולה. השתלמויות היו חגיגה חברתית. זו הייתה גאוה להשתתף בהשתלמות". את ההשתלמויות אז ארגן המדור לריקודים עם בהסתדרות. היום אלה יואב אשריאל, יהודה עמנואל ומישאל ברזילי. היום כבר באים המונים להשתתף בהשתלמויות וישנה תחרות גלויה בין השלושה: מי יביא יותר מדריכים להשתלמות, מי ירוויח יותר.

מישאל אוהב את קהל הרוקדים. את הגיוון שבו. התענוג שלו זה החוג למתחילים, "כמו תינוק שמלמדים אותו ללכת", הוא מספר "בחוגים הקטנים, בייקה, ישנה הרגשה של משפחה. אפילו יוצאים יחד לבלות". גם את ההרקדות ההמוניות הוא אוהב. מרגיש כנביא, כמנהיג. למישאל עצמו 3 ילדים. הוא גרוש וחי לבדו. מאוסף התקליטים שלו אי אפשר להתעלם גם לא מהטלפונים הרבים שהוא מקבל. רבים מהם מתלמידיו. אפשר אולי לומר שוויתר על חיי משפחה סדירים בשביל ריקודי העם. אפשר גם לומר בודאות שהוא אוהב לרקוד. אפשר גם להמר שירקוד עד שיכלה כוחו.

זה לא למען הכסף. בהחלט לא. הוא אומר בתקיפות.

חוג אחד זוכר מישאל במיוחד. חוג ריקודי עם ליצאניות, סרסורים ופושעים. היה זה באחת משכונות

החלטתי להביא את רוקודי העם לכל שכונות תל-אביב. הגעתי למצב בו היו לי 20 חוגים, בשכונות כמו התקווה, כפר שלם, יפו, ג'מוסין ועוד. נסעתי מחוג לחוג על אופנוע ישן, בגשם, בחום. על כתפי תלוי האקורדיון. וכל

מישאל ברזילי, אחד מעמודי התווך של ריקודי העם, רואה בתפקידו שליוחות לאומיות. מאז הריקוד הראשון שלמד, בת-צורים, השתנה הרבה בעולם ריקודי העם. הקידמה הביאה עימה הרבה עוסקים במקצוע וגם הרבה תככים. מישאל ברזילי, נהנה להוכר בשנים הפעמים שגם לו חלק גדול בכל השינוי הזה, לטוב ולרע.

כשמישאל היה נער, הוא מעולם לא חשב שחיוו יהיו קשורים בצורה כלשהי בעולם ריקודי העם. רצה אולי להיות איש חינוך, אולי רופא או טייס. זה לא משנה, הגורל הביאו לקשור חיוו בריקודי העם. ומעשה שהיה כך היה:

בשנות העשרה לחיוו היה מישאל מדריך בתנועת הצופים, כמו רבים אחרים. יום אחד הגיע מרקוד לתנועה. אף אחד מחניכיו של מישאל לא הסכים ללכת להרקדה. כמדריך אחראי החליט מישאל לתת דוגמא אישית והלך לרקוד עם המדריך. אחרי ההרקדה הראשונה התלהב והחל ללכת לכל ההרקדות. הלך לחוג לריקודי עם של יואב אשריאל (כיום הם אינם מגלים חיבה יתרה איש לרעהו בלשון המעטה, כשהתלמיד החל מטפס לעבר מדרגת רבו) אחרי שעזב המרקוד, נכנס מישאל לנעליו. עד היום נועל מישאל נעלי מרקוד. עד היום הוא רוקד ללא הרף "כשאיני רוקד אני מרגיש חולה", הוא אומר.

מישאל חי מריקודי עם. "עד סוף שנות השבעים לא ראיתי בריקוד את פונקטיו העיקרית. בבקרים עבדתי כטכנאי טלפון", אומר מישאל. "כואב לי שכיום מגיעים אנשים צעירים, הרוצים להפוך את ההדרכה לפרנסה. זוהי מטרתם. ההתחלה שלי הייתה אחרת. ראיתי בהדרכה שליחות. אחרי שחרוטי מצה"ל, שם שרתתי כמדריך לריקודי עם, כמונר,

אשריאל

עד אור

הבוקר

אלם גדוש. אור צהבהב, אוויר דחוס. לאף אחד לא אכפת בצד, ליד שולחן עמוס בקלטות, עומדים בני הזוג אשריאל. מירה מלאת מרץ. מעשנת. אווזות במקרופון ושרה. מדרבנת את הרוקדים. לא היתה מתנגדת לרקוד ולא להרקיד. יואב לידה. מתבונן ברשימת הריקודים. הם יודעים מה הם רוצים. להרקיד את כל עם ישראל. להיות הראשונים. מלמדים ריקוד גם אם ישנו כבר ריקוד שכזה. בוטחים בכוחם. והם אכן שולטים במחוללים. בכל רגע נוגש מישהו לומר שלום, לבקש בקשה, לשאול שאלה. מירה ויואב אשריאל מלמדים 500 רוקדים ורוקדות את הריקוד "כמו שאת". מירה נוטלת את המקרופון. הפרעות במערכת ההגברה. מתחילים ללמד בכל זאת, צעד קדימה, סיבוב. כולם מנסים. עוד פעם. כבר יותר טוב. המקרופון אינו פועל. "שקט" צועקת מירה: מתחילה ללמד בלי עזרת המגבר. כולם שקטים. מקשיבים בדריכות. נותנים כבוד לזוג המלכותי של ריקודי העם.

המקום: מכון וינגיט. התאריך: ליל שישי שאחרי סוכות השעה: אחת אחר חצות. מס' משוער של אנשים: 500 מטרת ההתכנסות: מרתון ריקודי עם עד אור הבוקר.

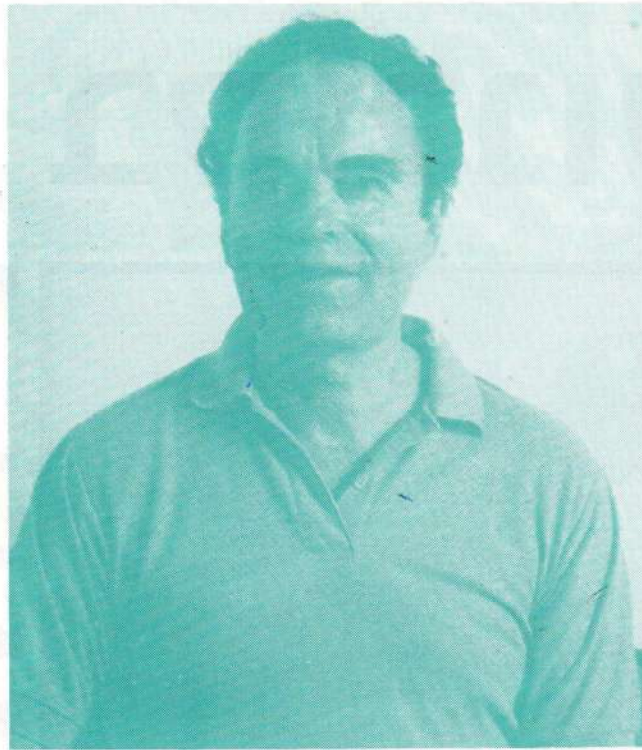
הוותיקים שבין הרוקדים מחכים בקוצר רוח לשבת שאחרי סוכות. לשבת שאחרי הפסח. בכל שבת שכן, כבר מסורת, מתקיים מרתון הריקודים. עד אור הבוקר, תרתי משמע. 8 שעות של ריקודי עם. ללא הפסקה. לכולם יש כח. מאיפה? כנראה אגרו במשך הזמן שעבר מאז מרתון הקודם.

אתה נכנס לאולם ומשתאה. המוני מחוללים ומחוללות מיוזעים רוקדים בגוש אחד. בתחילה קשה לעין להפריד ולהבדיל בין המוני המחוללים. הם נראים מאוחדים. מתואמים.

רק לאחר זמן מתרגלים. רואים פרטים. ובכל זאת עדיין שוררת אחדות במלוא מובן המילה. ומילת המפתח בערב זה היא: ריקודי עם. כולם כאן יודעים, הזדמנות שכזו לרקוד לילה שלם ללא הפסקה, אסור להחמיץ. בלילה שכזה אם בת הזוג שלך היא לא אשתך, אתה מתנצל ונוסע. האישה תבין. יודעת עד כמה זורם הריקוד בעורקך.

מכל רחבי הארץ התקבצו הרוקדים. ממצפה רמון. מחיפה. 500 איש ואישה. מיומנים. יודעים לרקוד. הכח המניע הם בני הזוג אשריאל. הם ועוד אורחים מרקודים, הכינו 8 שעות של מרתון. חגיגה שלא נגמרת.

אף שיר אינו מנוגן פעמיים. יש הרבה מאוד שירים לריקודי עם. המון ריקודים. כולם יודעים את התנועות. מי שלא, יוצא מהמעגל. אולי אפילו אינו מרגיש בנוח. פה הרי נמצאים אלה היודעים. המחוללים הוותיקים. ריקודי זוגות: לילה לילה, נעמה, בפרדס. ריקודי מעגל: ידיו נפש, ההר היורק, בואו נשיר. ריקודי שורות, ריקודי ראשונים. ערב שכולו ריקודים. ערב קסום. בבוקר, בדרך הביתה, כולם יודעים: בשבת שאחרי הפסח הם יחזרו. אז, אולי כבר תצטרף גם האישה.

אתה נכנס
לאולם ומשתאה.
המוני מחוללים
ומחוללות מיוזעים
רוקדים בגוש אחד. בתחילה
קשה לעין להפריד ולהבדיל
בין המוני המחוללים.
הם נראים מאוחדים. מתואמים.

המחול העממי בקולנוע

הכתובת: "עברית ירושלים סגל" חל
אביב" היתה פתיחתו של כמעט כל
סרט בין השנים 1924-1978.

של שנות ה־20 וה־30

ראיון עם מתרגם הסרטים
- ירושלים סגל
שוחחה ורשמה:
מירי קרימולובסקי

העדלאידע בשנת 1934 (אוסף המוזאון הישראלי לתאטרון).

רחוב מוצף ברוקדים. כולם יצאו אז לרחוב לרקוד, אלפי אנשים חוברים יחד לשורות ומעגלים... איזו אחידות: ידים על שכם וכולם בקצב אחד טובבים במעגל... המחול פורץ גבולות, מחזה לא יאמן, לא רק ברחוב רוקדים אלא אף על הגגות...

ושמונה אנשים שלובי זרוע המתקדמים בריקוד לעבר החוף. מר סגל מספר כי אצלו בבית היו נוהגים החברה להפגש ולצאת בשלוש שורות של רוקדים אל עבר החוף.

ריקודים התקיימו לא רק בחצרות העיר כי אם גם בבתיים. בביתם של מר סגל ואישתו המנוחה אסתר, היו נפגשים החברים ורוקדים יחד. אפילו שרה לוי תנאי רודה בבית זה. "בעיקר רוקדו הורה", מספר מר סגל - "מים מים, הבה נגילה, הורה אגדתי, אל יבנה הגליל, היו מקובלים וגם ריקודי עמים - קראקוביאק, פולקס וואלסים. אפילו היה מורה רוסי שלימד אותנו ריקודים סלונים. בבית היה פטפון ולצלילי תקליטי 78 רוקדו. לריקודים העממיים כמעט ולא היו תקליטים, לרוב פשוט שרנו. לעיתים הייתי עושה את התקליטים בעצמי - ברחוב נחלת בנימין היתה חנות ובה מכשיר מיוחד להכנת תקליטים. שרת, ניגנת או הקלטת תקליטים אחרים ובמקום יצרת לך תקליט אלומיניום - כך גם הכנתי מוסיקה לטרטו".

אין ספק כי סרטים אלו הם נכס יקר עבור כולנו וההתבוננות בהם פשוט מחממת את הלב. בפסטיבל הסרטים, שנערך השנה בחיפה, מציגים את הסרטים - "צעדים ראשונים בקולנוע הישראלי", ובחושך, יושבים החוברים ליצירה זו: לאה אקסלרוד, צילה אגדתי וכמובן ירושלים סגל. מה ניתן עוד להוסיף? רק אולי לברך אותך מר סגל, ישר כוחך והלוואי ותמשיך הלאה במפעל היפה הזה.

פורים. נשפי אגדתי התקיימו באולם מוגרבי המפואר, כולם רקדו. מה רקדו? - הורה, צרקסיה וגם ריקודים סלונים.

בסוף שנות ה-20 החליט ברוך אגדתי להפוך את חגיגות פורים להגיגות עם, לחג של הכל. בהצגת (מניפסט) כוונתו לגבי חגיגות אלו, משנת 1929 הוא כותב: "נגיד נא מיד ובלעיקיף - חפצנו הוא לא להראות איזה דבר לקהל, כי אם להיפך, לתת לקהל אפשרות להראות את עצמו. לא הצגה אנו רוצים לעשות מהנשפים שלנו, אלא שמחה! לא חזיון אלא חיים!". נשפי פורים היו למסורת ונמשכו עד 1936 ואז הופסקו בלחץ המאורעות בארץ ובחול".

בסרט משנת 1932 - "הנאת הניכורים", שוב אנו רואים ילדים ונוער המתקבצים באיצטדיון המכבי, להנאת הביכורים, והכל כמובן בריקוד. ואח"כ מעגלים מעגלים של ילדים לבושים לבן רוקדים ושרים ב"גינת השרון" שברחוב החשמל בתל-אביב - גינה שהיום כבר אינה קיימת. היכן לא רוקדו, אפילו בחתונות בנו של השייך אבו קישק מאחד הכפרים ורוקדים בצוותא יהודים וערבים - דבקות, צרקסיה וקוצ'יקה.

הרקוד היה חלק בלתי נפרד מיישותו של הישוב, ריקוד ספונטני שביטא פשוט את שמחתם של האנשים. בתחילת שנות ה-30, אחרי סעודת ליל השבת, היו יורדים כל אנשי תל אביב לשפת הים. לאורך רחוב אלנבי מערבה, כל המדרון היה זרוע אנשים לבושים לבן, מדברים, צוחקים, שרים ומספרים סיפורים. בדרך לשפת הים היו האנשים ורוקדים. לאורך כל הדרך יכולת לראות קבוצות של שבעה

אלדמע, הקשורים אף הם בזמר ובמחול העברי, אחר כך הצטרף לאירגון ברוך אגדתי. הן נתקיימו לראשונה בשנת 1928 וב-1929, בשנתיים שלאחר מכן, בשל המאורעות בישוב, לא נתקיימו עדלאידות. ב-1932 ו-34 נתקיימו בשנית. אני צופה בעדלאידע הראשונה (1928) - שנקראה אז, קרבנל פורים - וזו של שנת 1934.

השמחה עוברת לאורך רחוב אלנבי ואנו רואים רחוב מוצף ברוקדים. כולם יצאו אז לרחוב לרקוד, אלפי אנשים חוברים יחד לשורות ומעגלים. בני 3 טובבים במעגל והמבוגרים עומדים סביבם ומוחאים כפים, אח"כ רואים מעגל של ילדים ומבוגרים גם יחד ורוקדים הורה, הורה פשוטה, אך איזו אחידות: ידים על שכם וכולם בקצב אחד טובבים במעגל. ושוב מעגל של בנות 4 טובבות במחול סביב מלכת אסתר פשוטה. באמצע הרחוב, נער צ'רקסי לבוש בגד מסורתי ורוקד ריקוד צ'רקסי עממי, והכל עומדים סביבו ומוחאים כפים.

המחול פורץ גבולות, מחזה לא יאמן, לא רק ברחוב רוקדים אלא אף על הגגות. הנה קבוצת גברים לבושים מעילי גשם (ואין תכנן פורים על גג גשם). ורוקדים צ'רקסיה על גג המשקף אל השמחה.

הערבים אף הם שמחים בשמחת פורים של היהודים, הם ורוקדים כמובן את הדבקות הנפלאות שלהם, רוקדים בצד היהודים ויחד עמם. בהמשך באו נשפי אגדתי, וזו היתה ההודמנות לראות את העם מחולל. נשפים אלו נתקיימו אף הם בעיקר בפורים. חשוב להבין כי שמחת פורים ארכה שבוע ימים! היכן שהיה אולם רוקדו, לפני פורים, בפורים ואחרי

אני פוגשת במר סגל בביתו בתל אביב. סגל בן ה-90 נמרץ ופורה כתמיד. כעת הוא ממשיך בתרגום סרטי הדרכה, פרט לכך הוא מרצה מתנדב ב"אגודה למען החייל", משיג תנועה ביחידת שיטור ומה לא! שש שפות הוא יודע על בורין ועוד ארבע באופן חלקי. הוא ראה בחייו בערך 14,000 סרטים ותרגם כ-9,000. סגל הינו יקיר תל אביב, בקיא בתולדות הישוב בכלל ובתולדות תל אביב הקטנה בפרט.

הוא מספר: "ההתחלה היתה ב-1928, כאשר נתן אקסלרוד הופיע בביתי ואמר שהוא צלם ריאיון, יש לו תסריט וברצונו שאעזור לו לביים את הסרט. התסריט מצא חן בעיני, קנינו ציוד שעלה 20 ל"י - כסף רב בימים ההם - והתחלנו לצלם סרטים תעודיים. מקצועי היה תרגום סרטים. בימיו היה רק תחביב, חשבתי שנקיים כאן הוליווד שניה".

אקסלרוד היה הצלם, מר סגל הבמאי וכך צילמו בצוותא את כל אשר ארע בישוב. חומר רב צולם - אירועים חשובים, נשפים, מפגשים, חגים, הכל. תיעוד אמיתי של חיי הישוב. ב-1965 פרצה דליקה במשרדו של סגל אשר בתל אביב וברוב החומר שצולם - עלה באש. למרבה המזל, החומר המתעד את נשפי הפורים והריקודים שכולם רוקדו אז, שרד. מספר מר סגל:

"למולי, אותו שבוע הגיע אדם מצרפת, וביקש לראות חומר זה, והחומר לא הספיק לחזור למקומו במשרד". כך ניצלו סרטים אלו וניתן לראות עד היום את מעשי הפלא הללו. ומדוע פלאז - הפלא הוא שאי באמת רוקדו כולם, כמו שאומרים: כולם לא הבדל דת, גוע ומין ואפשר גם להוסיף גיל, שכן כאשר אני צופה בסרטים אלו (באדיבותו הרבה של מר סגל), אני רואה איך ורוקדים יחד ילדים בגיל 4 עם מבוגרים בני 50, וזה באמת מעורר געגועים לתקופה אחרת.

השמחה ב"ה" הידיעה היתה כמובן פורים ובראשה תהלוכת פורים העדלאידע המפורסמת. העדלאידות הראשונות אורגנו ע"י אברהם אלדמע (אביהם של דן וגיל

"ענבל" בהונג קונג

מאת: צ'פי בנש

כדברי יו"ר הועדה המיוחדת לתרבות מר קס'מן לו, כחלון ראוה לאומניות האזוריות עבור העולם הרחב. מר לו אמר, שלמרות שעלות האירוע צפויה להיות ב-1.9 מיליון דולר יותר מבשנה הקודמת, הרי הפסטיבל מציג מיוזג טוב של מופעי אומנות איכותיים במסגרת התקציב המתאים.

הוא הוסיף שהוא מקווה שהפסטיבל יעשיר את חיי התרבות של הונג קונג ויעודד חילופי תרבות בין מדינות אסיה.

המתאם האומנותי, מר ג'ון תומפסון, שוטט ברחבי אסיה במטרה לגייס קבוצות לפסטיבל, ואמר שהאירוע יאופיין באיוון בין האמנויות המסורתיות והמודרניות.

המוסיקה בת זמננו מעודדת בתוכנית הנקראת "ימי מוסיקה עולמית של החב' הבינלאומית למוסיקה מודרנית".

הקונצרטים יערכו בידי התזמורת הפילהרמונית של טוקיו, להקת נקצט יאסר (NECDET YASAR) מתורקיה, "הצטלבות דרומית" (SOUTHERNCROSSINGS) מאוסטרליה, אנסמבל פונג נאם (FONG NAM) למוסיקה סיאמית מתאילנד, התזמורת הסינית של הונג קונג והפילהרמונית של הונג קונג.

רסיטל נדיר של גוואנגדונג נאמאין (GUANGDONG NANYIN) יבוצע בידי אמנים בהונג קונג ומאקאו שישלבו את כוחם להגיש מופע שבו ישירו תיאורים ארוכים בצורת שבע שורות עם דימויים מתחרזים.

סימפוזיון על לימודי מוקם (MUKAM) יתקיים בשיתוף המוסד לעידוד תרבות סינית בהונג קונג.

מחול מיוצג ע"י תיאטרון המחול ענבל מישראל, להקות אומנות מסורתיות מקוריאאה וכן מופעים של להקת המחול המודרני של העיר והבלט של הונג קונג.

ריקודי עמים יבוצעו בידי מוסיקת מוקם (MUKAM) ולהקת המחול של אקסג'ינג'יאן (XINJIANG). להקת ריקוד ומוסיקה מילאטסאר קאשמיר מהודו, ולהקת האומנויות של אינדונזיה ודרום סולאסוסי (SULAWES).

האנסמבל יא יין (YA-YIN) מטייוואן יבצע שתי אופרות בהגיגניות (BEIJING) בעוד התיאטרון הרפרטוארי של הונג קונג יגיש דרמה קאנטונזית (CANTONESE).

כמו כן תהיה תערוכת אומנות לאקסג'ינג'יאן יוגר (XINJIANG UYGUR), קרמיקה מטייוואן (SHIWAN) ותערוכת ציורים המשתרעת על שלש מאות שנה בשם "החיפוש היפני לחזון חדש - השפעת הציירים הסיניים המבקרין" (1600-1900).

4.4

מליון

דולר

לפסטיבל

אסיאתי

ה שנה הוקצב סכום של 4.4 מליון דולר לפסטיבל האומנויות האסיאתי, -

כמעט כפול מהסכום שהופרש בשנים הקודמות, הכריזה המועצה העירונית של הונג קונג.

20 יום של ארוע תרבותי שיגיש 50 מופעים של מחול, מוסיקה ותיאטרון מסורתיים ומודרניים, ויכיל מספר הופעות מעבר לים.

הפסטיבל ה-12, שנוערך מה-14 לאוקטובר עד ה-2 בנובמבר, משמש,

לאחר שבוע הופעות בבוסטון, בחסותו של מר מייקל דוקאקיס, עזב תיאטרון המחול ענבל בדרכו להונג קונג, בה פתח ב-14.10.88 את הפסטיבל ה-12 לאומנויות אסיאתיות. זו הפעם הראשונה שלהקת מחול ישראלית מזמנת לפתוח את הפסטיבל בהונג קונג לצד להקות מחול זמר מהשורה הראשונה של טוקיו, סיו, קוריאא והסביבה. מהנהלת הפסטיבל, שבראשו עומד המנהל האומנותי, מר ג'ון תומפסון, נמסר, כי השנה הוקצב לפסטיבל סכום של 4.4 מליון דולר לאחר - סכום כמעט כפול מהסכום שהופרש בשנים קודמות. ענבל הוזמן ע"י הנהלת הפסטיבל באמצעות משרד החוץ הישראלי. המתאמת היא אביבה בריקסמן. ברפרטואר של ענבל יצירות חדשות ויצירות קלאסיות. מרבית היצירות הן של שרה לוי-תנאי, המנהלת האומנותית של התיאטרון והכוריאוגפית הראשית של שתי יצירות: 'מרחבא' של רחלי סלע ו'תפלה' של הכוריאוגרפית רינה שרת. בתום שבוע של הופעות שב ענבל לארץ.

לשים בלבד

מאת:
רינת קליין

את הגברים
עוצרת דלת זכוכית
כבדה. את הדלת
הזו עוברות רק נשים.
נשים בלבד.

שישי. שעורי מתיחות, התעמלות, איירובי, משקולות. מי שמתבוננת במורות מיד מקבלת מרץ. דוגמא חיה לכך שאפשר. בסוף השעור תמיד מחיאות כפיים למורה, לכוח הרצון. אחרי השעור - מקלחת, מתעטפות בחלוק, מוציאות את הבגדים מהתא הפרטי. שותות משהו. יש מסג', חדר שיוף, פדיקור. אף אחת לא ממהרת. מעבר לזכוכית, בחדר ההמתנה, יושבים כמה גברים, מחכים לנשים שלהם...

לא בטוח אם גם הם חולמים על מקום שבו אין לנשים דריסת רגל!

ב כתבה הזו אין מקום לגברים. בסטודיו 10 אסור אפילו לבעל המקום, נמרוד רינוט, להכנס בשעת השעור. את הגברים עוצרת דלת זכוכית כבדה. את הדלת הזו עוברות רק נשים. נשים בלבד. נשים רוזות, נשים שמנות, צעירות, מבוגרות. נשים שרוצות לחטב את גורתן, בעיקר אולי כדי למצוא חן בעיני אלה הממתינים מעבר לזכוכית.

עולם שכולו צהוב, אפור, לבן. שקט. נקיון. הרגשת בטחון. פה אפשר להתפשט בחדר ההלבשה היפה, לעטות בגד ריקוד צמוד, לא משנה איך את נראית, לקחת את המגבת האישית שלך, הניתנת במקום, ולפסוע אל הסטודיו לרקוד. את יכולה להתעמל, להזייע, להתאמץ, לסיים את השעור בהרפייה על המזרון. את ועוד 20 נשים. לבדכן עם המורה. לא תמצאי פה הרגשה של תחרות, כפי שאפשר לחשוב. כשאין גברים בסביבה, אישה לאישה כבשה.

המקום הזה, ברמת-השרון, מקדיש עצמו לאישה. האישה המקדישה שעות כדי להרגיש כזו, כדי להשאיר כזו. לוח הפעילות מגוון. אם נרשמים למיניו לא מוגבל אפשר לבוא לכל חוג שרוצים. לגוון. לא חייבים להשתעבד למקצוע אחד. כשיש זמן אפשר פשוט לבוא. אפשר גם להשאיר לשני שעורים. בהתחלה זה קשה, אחר כך מקבלים כוח.

הפעילות נפרשת מהבוקר עד הערב במשך כל ימות השבוע, גם ביום

אולפנקר

אלקטרוניקה

'בואנים בלעדיים בישראל'

אנאליזרים, אפקטים לכלי נגינה, הגברה ואולפנים
מתוצרת t.c. electronic דנמרק
מגברים, קרוס-אוברים, איקוולייזרים ומיקסרים
מתוצרת HARRISON אנגליה
מקולים באיכות גבוהה להגברה ולדיסקו
מתוצרת BEYMA ספרד

רח' הפלד 46 חולון 03-5565507

בולגריה

בולגריה של היום שוכנת בצפון חצי האי הבלקני. גבולותיה הם: בצפון – רומניה; כשהגבול הטיבעי היא הדנובה; בדרום – יוון ותורכיה; במזרח – הים השחור ובמערב – יוגוסלביה. מהמאה ה־3 ועד המאה ה־7 דחקו שבטים סלביים את התראקים שישבו באזור זה ובמאה ה־7 הגיעו הבולגרים והתישבו בין הדנובה והרי הבלקן, ה"סטרה פלנינה", כפי שהם נקראים בבולגריה.

מקום מושבם הקודם היה באזור הוולגה; בו היו משועבדים לכוזרים ושמשם נגזר משם האזור "וולגר" – כלומר בן הוולגה.

הבולגרים היו שבטים פינים שנמנו על השבטים המונגולים, כמו ההונים. במאה ה־9 התנצרו הבולגרים ונטמעו ברוב הסלאבי. מן התקופה הפינית נותר השם "בולגריה" וכמובן מנהגים עממיים כמו תקיעת ראשי בהמות על כלונסאות הגדה, פולחן הדב, ומוטיבים מונגולים בשירי העם, כמו נשואי השמש לנערה.

תרגום ספרות נוצרית במאה ה־9 לבולגרית, עשה את השפה הבולגרית לשפה הספרותית הסלבית הראשונה ועד היום היא שפת הפולחן הדתי אצל כל הסלבים האורתודוקסים – הפראבוסלבים, ונקראת הלשון הכנסייתית הסלבית העתיקה.

בתקופת השעבוד התורכי, 1396–1878, הוטבע החותם המוסלמי על חיי התרבות והפולקלור, המוזיקה, הריקוד והלשון, ובסוף תקופה זו, לצד

"הסטרה פלנינה" ובמקומות בהם נשתמר סגנונה של טראקיה העתיקה ואזורי השפעתה. אין סגנון מוזיקה זה מופיע באזורים הסלביים.

ב. מוזיקה, בה שני קולות מחליפים את המקומות ביניהם עם עליות חדות בשירה. המרחק בין הטונים, גדול יותר מאשר במוזיקה הקודמת ובסוף השירים מופיעה צעקה. מוזיקה זו מופיעה באזורים הסלביים: ביוגוסלביה־מקדוניה, מרכז בולגריה, יוון, איזורי רודופה, מזרח בולגריה ודברויה.

קיימות גם קומבינציות של שני סוגי המוזיקה באזורים שונים של בולגריה.

הריקוד בבולגריה נעשה כיום בעיקר לצילילי כלי נגינה. השירה, כליווי לריקוד, היתה פופולרית מאד ברחבי טראקיה, פידין ורודופה. בד"כ שרו נשים. שתיים שרות ושתיים עונות להן. כיום קשה יותר למצוא ליווי זה לריקוד.

המוזיקה הבולגרית המלווה את הריקודים, הינה בד"כ במקצב 2/4 אך לצידה אנו מוצאים מגוון רחב ביותר של מקצבים א-סימטריים, המאפיינים את אזור הבלקאן ואת בולגריה בפרט.

את המקצבים האלה מאפיינות משפחות ריקודים, אשר המשותף ביניהן הוא המקצב, כאשר מהירות הריקוד וסגנונו הם בהתאם לאזור. לחלוקה הא-סימטרית נמצאו אנהיים גם במוזיקה הקלאסית, כמו צ'יקובסקי וברטוק. חילוקי דעות רבים היו לגבי החלוקה הזו וצורת רישומה. רק ב־1913 הוסברה לראשונה השיטה האיסימטרית

מאת: רפי דמר

לכל ריקוד יש באיזורו מבנה קבוע, עם מנגינה קבועה. אותו ריקוד יכול להופיע באיזור אחר, עם מנגינה אחרת, או בואריאציות אחרות. מבנה הריקוד ידוע לאנשי המקום, והמוביל יאלתר ויסמן החלפת צעדים.

מוזיקה, שירה ונגינה:

התהפוכות שעברו על העם הבולגרי, השאירו את רישומם על הפולקלור ואולי במיוחד על המוזיקה המורכבת במקצביה, אולי יותר מבכל ארץ אחרת.

את המוזיקה הבולגרית מחלקים לשני חלקים עיקריים: א. מוזיקה המאופיינת בשירה מסולסלת, עם צלילים ארוכים ומרחקים קצרים בין הטונים. מוזיקה הקיימת בעיקר בהרי הבלקן –

השיעבוד המדיני ע"י התורכים, הופיע שעבוד רוחני ע"י היוונים: בוטל הפולחן הבולגרי והושמדו כתבי־יד בנסיון לחסל את התרבות הבולגרית ועברה.

בתקופת השלטון התורכי חוברו שירים בלשון העם, שנושאייהם – קרבות עם התורכים, תהילת גבורים, אהבה וארועי שמחה. בשירה זו מצא העם ניחומים למצוקותיו וע"י מסירת השירה מדור לדור, נשתמרה לשון העם והכרתו הלאומית. ב־1878 הוכרזה עצמאותה של בולגריה.

ריקוד "PRAVO" מטראקוה באחיצת חגורת

קבל וגדולקה - דוברו'ה

הגברים קיימים ריקודי השורות החזיתיות (NA PART), באחיות הגורות ולעיתים באחיות כתפים. האשה הטראקית רוקדת בחן וטמפרמנט. כלי הנגינה האופייניים: קבל, גאדיה, גדולקה, וטפן.

רודופה: חבל ארץ זה, הנמצא בדרום בולגריה, היה בעבר קשור לחבל טראקיה. במשך הזמן הפך לאזור עצמאי, המאוכלס ברובו במסורות בולגריות טהורות, על אף העובדה שמורגשת השפעה מוסלמית בחלקים מסויימים. הריקודים איטיים ופשוטים יחסית, בעלי קצב מתון ותנועות איטיות בעלות גוון אחד.

הריקודים, בד"כ, ריקודי מעגל או מעגל חצוי, גברים ונשים לחוד, וכאשר ירקדו יחד באותו המעגל, יחזיקו מטפחות ביניהם. הנשים אוחות אשה את רעותה בשילוב זרועות. ריקודי הגברים בעלי צעדים רחבים וחופשיים, לעומת האיפוק שבריקודי הנשים, הגברים ירדו לעיתים באיטיות לעמידה על ברך כפופה.

הריקוד נעשה, בד"כ, לצלילי הגאדיה וליווי קולי. הקבל והגדולה נדירים יותר.

שופ: האיזור נמצא במערב בולגריה ובו נמצאת עיר הברדה סופיה. הוא מחולק לשישה תת איוורים בעלי הבדלים קלים באופי הריקוד.

את המחולות של איזור זה מאפיינות תנועות קלילות וזרירות ביותר, החל מצעדים קטנים ונמוכים ועד לצעדים רחבים וגבוהים. יש בריקודים כפיפות רבות, משחקי ברכיים והרמת ברכים גבוהה. הריקודים מלווים בקריאות ושיריות ושופעים כח המצאה רב. בד"כ הריקודים מלווים בקריאות ושיריות ושופעים כח המצאה רב. בד"כ הריקודים מעורבים, אך יש גם נפרדים לנשים וגברים.

הרקדן השופי רוקד תמיד כשהגונוטה מעט לפניו, מאזור המותניים. עמידה זו נקראת PRIEDNALO או PRIKLEKALO.

תנועת כתפים עזה, בקצב הצעדות וברטס מהיר, אופיינית לריקודי האזור ונקראת NATRISANE. בריקודי השורה, הרקדנים הטובים נמצאים בקצוות. כל אחד מבצע תרגילים אקרובטיים כטוב בעיניו, לפי אופי הריקוד ויכולתו האישית. אחיות ידים אופיינית היא אחיות חגורה (JA PAIAS).

ריקודי הנשים מלווים לעיתים בשירה. כלי הנגינה הם הכלים הבולגריים האופייניים: גדולקה, קבל, דודוק, גאדיה, טמבורה וטפן.

פירין: שם האזור על שם הר פירין. בדרום ובמערב - יוגוסלביה ויוון, במזרח רודופה, בצפון הרי רילה. ריקודי האזור בעלי השפעה טראקית וגם השפעה יונית ורודופית, מעט נותר כאן מן הסיגנון הפיריני הטהור. גברים ונשים ורקדנים יחד במעגל, מעגל חצוי ושורה חזיתית (NA PART). ריקודי הגברים קופצניים ובמקצב מהיר, מופיעות בהם קפיצות נועזות, כשמשקל הגוף על כרית כף הרגל, התרוממות בספירה "ו" וניעות רטט אנכיות. כאשר ריקודים אלה מלווים בשירה, תנועותיהם איטיות והרקדן קופא לעיתים למשך זמן ארוך. הצעדים מורכבים, מאד

והגבריות, אך כל הריקודים עברו שינויים ונתגבשו במשך מאות שנים של תהפוכות משטרים ושלטון תורכי בן 500 שנה. נמצא, כי על הריקוד הבולגרי גם השפעות ביזנטיות והלניסטיות.

צורת הריקוד החשובה ביותר הינה ה"הורו" - ריקוד השרשרת, בדרך כלל במשקל של 2/4. מבנה המשפט התנועתי של הריקוד אינו תואם תמיד את מבנה המשפט המוזיקלי וכך גם קורה עם מילות השירים.

הפולקלור הבולגרי העשיר, כמעט ללא אפשרות להקיף את כולו. אוצרות מתגלים בו גם בימינו. פולקלור זה מיוחד ולעיתים יחיד בימינו, כשהוא מתבטא במוזיקה, שירה וריקודים, אשר מהווים מקור של השראה והנאה אף מחוץ לבולגריה.

מקורות שונים לשמות הריקודים. הם באים משמות האזורים בהם הם נרקדים, משמות מקצועות אשר תנועת הריקוד מתארות אותם. ומשמות אנשים שאולי חברו אותם. הריקודים ושמותיהם נודדים עם אנשי ההרים לשפלות, עם הקוצרים והרועים, עם נגנים צועניים וחיילים. הריקודים הוצים את גבולות סרביה, ולאכיה, יוון ותורכיה.

איזור פולקלור:

טראקיה: עמק זה מוקף ברובו בגבולות טבעיים: בצפון - הרי הסטרה פלינה, בדרום - הים השחור והגבול התורכי. אדמתו פוריה ותושביו איכרים זקופי קומה, הניתנים בשלווה ונפש פיוטית. הריקודים הטראקיים יכולים להיות פשוטים ואף מורכבים ביותר. הריקודים המהירים הם בעלי אופי גברי סוער, עם כפיפות וקפיצות, מתיאות כפים ותנועות ידים בריקודי סולו.

משקל הגוף על החלק הקדמי של כף הרגל, התנועות חלקות ומעוגלות. צעדי הגברים מהירים וזריזים, ומלווים צעקות מאופקות. בין ריקודי

הריקודים עברו שינויים ונתגבשו במשך מאות שנים של תהפוכות משטרים ושלטון תורכי בן 500 שנה. נמצא, כי על הריקוד הבולגרי גם השפעות ביזנטיות והלניסטיות.

צורת הריקוד החשובה ביותר הינה ה"הורו" - ריקוד השרשרת, בדרך כלל במשקל של 2/4.

מבנה המשפט התנועתי של הריקוד אינו תואם תמיד את מבנה המשפט המוזיקלי וכך גם קורה עם מילות השירים.

לכל אזור ה"הורו" שלו וסיגנונו המיוחד. במערב - הצעדים קטנים וזריזים, בצפון - פראיים, במרכז (טראקיה) - יותר איטיים והגיניים ובמזרח (דוברו'ה) - הגוף רוקד.

בד"כ רוקדים הגברים בצורה שונה מהנשים ולעיתים בנפרד. יש גם מעגל לצעירים.

ה"הורו" מצריך מוביל - הורובודץ (HOROVODEC) וגם אופשקאר (OPASKAR) שהוא האחרון בשורה. המוביל יפתל את השורה, יפתח אותה, יסמן החלפת צעדים ויקבע את הקצב. צורת אחיות הידיים חשובה ומיוחדת לכל ריקוד.

אחיות חגורות בידיים מוצלבות לפניו - נה לסה (NA LESA או ZA POIAS), אחיות ידים במרפקים כפופים ובהרמת זרועות, ואחיות ידים מוצלבות מאחורי הגוף. ה"הורו" הוא ריקוד שרשרת הנרקד בכל הודמנות חגיגת, פולחן, התונה. בערב, כשהבנות הולכות לשאוב מים מהבאר, בעת הקציר בשדות, בימי השוק ובארועים דתיים.

מעגל ה"הורו" יתפתל מהבוקר ועד הערב, כשהרקדנים והנגנים מתחלפים. שירעם מספר על "הורו" שנמשך 3 ימים רצופים.

ונרשמה בצורתה העכשווית. תוספת הנקודה "ע" ע"י התו הוסיפה לו את מחצית משכו.

המוזיקה היתה חשובה ביותר בקהילה הכפרית. היא היתה הכח המאחד ונטלה חלק בכל ארוע, מלידה ועד מוות. כל חג וחגיגות יום א' בכיכר הכפר, לוו ע"י נגני הכפר. לא יתכן היה לקיים ארועים אלה, ללא מוזיקה וריקודים.

כלי נגינה:

השינויים שעברו על הכפר הבולגרי - הגירה מהכפר אל העיר ומההדר לשפלה - והמודרניזציה, שינו גם את האופי וההרכב המוזיקלי. לפני פלישת כלי הנגינה המודרניים כמו האקורדאון, הקלרניט והכינור, היו כלי הנגינה עתיקים ויחודיים. כל כלי היה יחיד במינו, בעיצובו ובסולם צליליו. הרועה לא ראה חשיבות לגבי סולם הצלילים, ובנה את חלילו לפי אורך אצבעותיו. הנגינה בוצעה ע"י יחידים ולעיתים לוותה ע"י מתופף.

תזמורות היו נדירות ביותר והתרבו עם הופעתם של כלי התזמורת המודרניים. פיליפ קוטב יסד ב-1954 את הלהקה הלאומית לשירה וריקוד עממי, ונתן דחיפה לתזמורת העממיות בהרכבים הגדולים וכן למקהלה הגדולה.

לכלי הנגינה של היום היסטוריה ארוכה. מוקדם במזרח וחלקם אומצו מבני המקום. כולם עברו שינויים רבים עד לצורתם הנוכחית, והם נחלקים ל-3 קבוצות:

כלי הנשיפה:

גאדיה - גיטת חלילים העשוי, בדרך כלל, מעור גדי.

קבל - חליל ארוך, ללא פיית משרוקית, שהפקת הצליל בו נעשית ע"י נשיפה על שפת צינור החליל.

דודוק - חליל עם פיית משרוקית. **זורנה** או **זולה** - המוכרת אצל הכורדים.

כלי המיתר:

גדולקה - כלי קשת אשר לו וארציות שונות ושמות נוספים, בעל 3 מיתרים ראשיים 10 מיתרי תהרה. **טמבורה** או **בולגריה** - כלי פריטה הדומה למנדולינה.

כלי הקשה:

טפן - תוף גדול אשר מצידו האחד מכים בו במקל עבה, ומצידו השני בצרור זרזים קשים.

כלי הנגינה הפופולריים ביותר הינם הגאדיה, הקבל, הגדולקה, הטמבורה, והטפן.

הריקוד:

אופי הריקוד הבולגרי וסיגנונו מושפעים מהתנאים הגאוגרפיים, צורת הנוף, סוגי העבודה ותנאי החיים באזור החקלאי.

תנועות ריקודים מסויימות מתארות זריעה וקציר, באחרות (באיזור בו מגדלים צאן) משתמשים בידיים והתנועות מתארות גו, ריקודים אחרים מחקים בעלי מיקצועות כמו בנאים, קצבים, קדרים ועוד.

הכוראוגרפיה הבולגרית עשירה ומגוונת ומיועדת להמונים. כל העם רוקד. מקורות הריקוד הינם סלאבים קדמונים ומתבטאים בריקודים שתנועותיהם עדינות ואופיים קל. האופי הבולגרי הקדום מופיע בריקודים בעלי התנועות החדות

בברכים כפופות, על כל כף הרגל, הגו זקוף ואף תנועות ידיים רחבות. נשים וגברים ירקדו בד"כ יחד. ריקודים שאומצו ע"י רקדני האזור קיבלו את האופי המקומי המיוחד, כמו הרצ'יניצה. שלא כמו באזורים אחרים, יש בריקודי אזור זה נענועי כתפים ולידיים תפקיד מכריע באחיות ובתנועות לכיוונים השונים. יש כפיפות וכריעות ברכיים עמוקות, תנועה קופצנית ומעט כבדה ורקיעות מודגשות בכפיפות ברכים. צעדות רבות דורשות וירטואוזיות. התלבושות מיוחדות מאד ביופיון וברקמתן. שיער הנשים מקושט בסרטים ומסרקות. כלי נגינה עיקריים: הגדולקה או הקפוקה (גדולקה קטנה) והגאידה.

לכל ריקוד יש באיזורו מבנה קבוע, עם מנגינה קבועה. אותו ריקוד יכול להופיע באיזור אחר, עם מנגינה אחרת, או בוואריאציות אחרות. מבנה הריקוד ידוע לאנשי המקום, והמוביל יאלתר ויסמן החלפת צעדים.

לסיכום:
הפולקלור הבולגרי העשיר, כמעט ללא אפשרות להקיף את כולו. אוצרות מתגלים בו גם בימינו. פולקלור זה מיוחד ולעיתים יחיד במינו, כשהוא מתבטא במוזיקה, שירה וריקודים, אשר מהווים מקור של השראה והנאה אף מחוץ לבולגריה. אנשי הארץ פתוחים ומקבלי אורחים, יאמצו את הזר לקהלם וישתפו אותו בשמחתם. למרות ההבדלים בין האזורים השונים, הרוח הבולגרית משותפת ושמחת החיים, הנשענת על הפולקלור, נראית ונשמעת בכל כפר ועיר.

נגן קבל מצפון בולגריה

דוברות: נמצא בצפון מזרח בולגריה וגבולותיו: בצפון - הדנובה, במזרח - הים השחור ובדרום - "האזור הצפוני". איזור זה מהווה מפגש לסגנונות שונים וריקודיו מגוונים מאד. יש בהם אלמנטים של עבודת החלקאות - תנועות מאד רחבות,

מקורים ברומניה ובחלק המערבי קיימת השפעה חזקה של יוגוסלביה. ריקודים רבים מקורם ברועי הצאן הולאכים.

כלי הנגינה הפופולריים ביותר הם החלילים השונים והכינור.

קפיציים ומלוויים כפיפות ברכים, סיבובים וכריעות. אופיני המעבר מריקודים איטיים למהירים, כשהמהירות גדלה בהדרגתיות. ריקודי הנשים בקצב איטי עד מתון ובדרך כלל לצלילי שירה. שלא כמו ברודופה הקרה, התלבושות כאן קלות ומהודקות לגוף ונותנות חופש פעולה לרקדן.

אחיות אופיניות הן אחיות כתפיים ואחיות חגורות.

המיקצבים מורכבים, א-סימטריים. כלי הנגינה: טמבורה, זורנה טפאן טרבוקה.

האזור הצפוני (SEVERNAJASEO):
הגדול ביותר בשטחו, כולל את הרי הבלקן "הסטרה פלנינה" ומשתרע צפונה עד הדנובה. הריקודים כאן מבטאים שמחת חיים והנאות מן הבטע וכל הסובב. תנועות הריקוד רחבות, עם נענועי רגלים וידיים, אופיים קופצני.

תושבי האיזור בעלי קומה וחסונים, עובדה הבאה לביטוי בריקודיהם, אשר הפכו לנחלת כל הארץ בשל יופיים. בריקודים משתמשים, לעיתים, באביזרים הבאים מחלקאות ומרעיית הצאן.

הנשים והגברים רוקדים בדרך כלל יחד במעגל, מעגל חצוי או שורות קצרות, במקצבים א-סימטריים שונים. עבודת האדמה והמלאכה באים לביטוי האובניים. צעדים אופייניים כוללים כפיפות ברכים וקפיצות בתנועות מודגשות. משקל הגוף על החלק הקדמי של כף הרגל והצעדים קטנים, מלאי כוח, ונעשים בהרמות ברכים גבוהות. התנועה קופצנית קלה וכלפי מעלה.

באיזור הדנובה חיים מהגרים רבים מרומניה, והם הביאו עימם את תרבותם. שמות ריקודים רבים,

צלה במרכז - מזרח בולגריה

ירושלים", הייתה אחראית על המחול בעירייה, יומה, הקימה. מאמינה בעבודה קשה, בהתמדה, במקצועיות. "המורים המלמדים במרכז כולם בוגרי בתי ספר מוסמכים למחול, ידועים בתחומם, כגי'ני' ונעמי ארנוב לריקודי שנות ה-60 וסילביה דוראן לפלמנקו", היא אומרת. "המקצועיות פה היא מעל לכל. אני רוצה לגדל דור חדש של רקדנים."

בבית הספר חוג לריקודי שנות השישים. לדברי שוקי הייתה התנפלות המונית של שוחריו נוסטלגיה. ולא רק הם. גם נערים ונערות. במחולה חוג ריקודי שנות השישים לנוער. סוף עידן הדיסקו והכסח? אולי.

ישנו גם חוג סגור לריקודי עם מתחילים. מקווים ליצור חבורה מגובשת שתתחיל מסורת במרכז. שוקי, אלכס, שלומי, וריקי מלאי מריץ והתלהבות. חושבים קדימה. הם יצאו במחולה. חודש אוקטובר 88. רוצים לחולל עוד ועוד ואיתם כל תושבי הבריה.

בקלות אפשר לדמיין בלרינה בבגד טול לבן מרחפת מול המראות. בעצם לא רק לדמיין. לשוקי הופמן חלום לפתוח לכל חוג להקת יצוג. לארגן ערב ריקודים שלם. מושלם. לגביה הכל אפשרי. היא היתה במשך 8 שנים המנהלת האומנותית והכוריאוגרפית של להקת "הורה

להכנס לבית הספר המשקיף על בריכת ירושלים. חדר המתנה חמים מקדם את פניך. כסאות קש קטנים, עיתונים לקריאה, שני חדרי הלבשה, ספסלים מעץ, שני אולמות ריקוד. רצפת האולמות אפורה, תחתיה עץ. בר ארוך, מראות ענקיות, פסנתר שחור, מינימליסטיות אסתטית.

הבה נצא במחולה" אומרים 670 תלמידי בית הספר החדש למחול שנפתח בירושלים בהנהלת שוקי הופמן, אלקס מאיר, שלומי הופמן וריקי סלע, דמויות מוכרות בתחום התרבות בבירה.

רק הירושלמים יודעים כמה קשה להוציא ירושלמים מאדישותם ולמשכם במאות אל מחוץ לבתייהם. גם שוקי הופמן ושותפיה ידעו זאת כשהחליטו להקים את המרכז החדש למחול - מחולה. מה שהם לא ידעו זה שגם ירושלמים יכולים להפתיע.

כבר ביום הראשון להרשמה גדשו עשרות את המרכז החדש, ילדות, נערות, נשים וגם גברים הרוצים ללמוד מחול.

כל אחד ימצא את הסגנון והרמה המתאימים לו: בלט קלאסי, מודרני, ג'אז, סטפס, פלמנקו, התעמלות ותנועה, דרמה, ריקודי עם, ריקודי שנות השישים... אין כבר אוויר. אתה צריך לטפס במדרגות רבות בכדי

הבה נצא במחולה

מאת: רינת קליין

"רוקדים" המגזין לריקודי עם ומחול 13

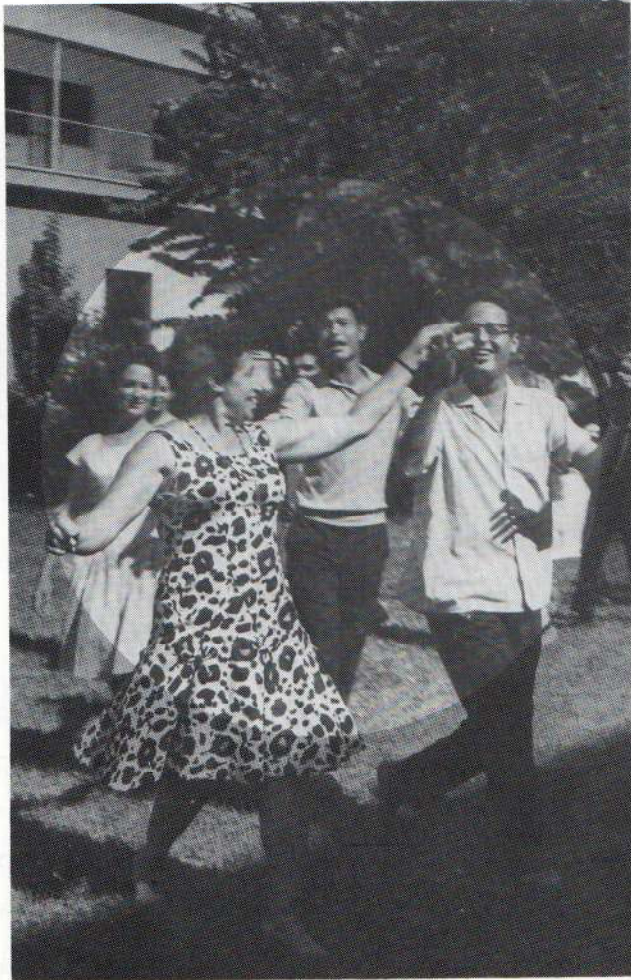
רק הירושלמים יודעים כמה קשה להוציא ירושלמים מאדישותם ולמשכם במאות אל מחוץ לבתייהם.

ריקודי עם

עבר

והווה

קורס וותיקים ביה"ס לפעילי ההסתדרות

"הרהורים בקול רם"

- שיחה עם

תרצה הודס

משמעות חברתית - תרבותית שאין לפסוח עליה. ריקודי העם היו פעילות עם מסר של "ביחד", "במשותף". הרבה מעגלים באחיות ידיים והרבה הדדיות מתוך המחול. כבוד לזולת. וקיבוץ היחידים לחברה מגובשת. את כל זה הקנה והחדיר ריקוד העם שלנו. לא היתה התכחשות למרכיבים אסטיים אמנותיים, כי הכל התקשר אל התפיסות התרבותיות - חברתיות הבסיסיות, של אמירה אך לא התנצחות. תמיד רציתי שתיווצר המשכיות לריקוד העם שלנו אך מבלי שיאבד מערכיותו. שהמחול ימשיך לשמור על משמעותו, הן כמטרה והן כאמצעי.

את עצמך אומרת כי בכוחו של מחול העם שלנו לסחוף המונים אל המעגל, כפי שאכן קרה. במרוצת השנים קמה, לדברך, תנועה שלמה, ובכל זאת אני שומעת אצלך נימה האומרת: אבל...

כן! מספר הרוקדים כיום גדל באלפים. הארץ מכוסה בערבים של ריקודי עם ישראליים, חוגים ולהקות לרוב, אנשים אוהבים להתאסף ולנוע בצוותא, ולאו דוקא לרקוד עניינית את ריקודי העם. ישנה נטיה לפופולרים ואקטואליה, על חשבון ריקודי העם המשמעותיים בעלי צורה ותוכן, המצדיקים את הכותרת "ריקוד עם ישראלי". המוטיב הדומיננטי המניע הוא השיר החביב והמוכר, הצמוד לביצוע זה או אחר, שיר היוצר גירוי לנוע בצוותא, דבר שאינו פסול לכשעצמו, אבל... לרקוד ריקודי עם זה בכל זאת שונה מלנוע על פי אוסף תנועות לצליליו של להט. החשבון הסופי היוצר ריקוד עם הוא לדעתי, עדיין, סגנון, אופי וצורה.

לאור הדברים שאמרת, כיצד את רואה את יישוב הסתירה בתהליך שבין הרצוי והמצוי, מבלי להכנס עתה לשאלה מי או מה גרם לכך.

קודם כל, טוב שיש לנו עדיין אותה מסגרת של המדור לריקודי עם שבמרכז לתרבות של ההסתדרות. המדור שלנו תפקידו כיום, יותר מאי-פעם, להיות שומר הסף הנאמן של המחול העממי,

תרצה הודס, שסיימה לפני כשנה את תפקידה הרשמי, הינה שם בלתי נפרד מתנועת ריקודי העם בישראל. כמעט 40 שנה ניהלה את המדור לריקודי עם במרכז לתרבות ולחינוך בהסתדרות.

תרצה היתה הכוח הדוחף והמניע של שרשרת מפעלים ופעולות שיום המדור, ובצוען הודות למרצה ונחישותה.

אולפנים לריקודי עם בכל רחבי הארץ, טבריה וחיפה בצפון, תל אביב וירושלים במרכז, ובאר שבע בדרום; מאות רבות של בוגרים שהתחנכו על מיטב הערכים של רקוד העם הנבנה, ושמירה קפדנית על המסורת הפולקלוריסטית; כנסי המחול בדליה שהפכו לסמל, כנסי צמח של השנים האחרונות, השתלמויות לחגים, סדנה לליבון בעיות סביב ריקודי העם, ועוד ועוד...

אשה שלפניה עמדה מטרה אחת, וכל האמצעים קידשו מטרה זו: מחול העם הישראלי, אהבתו, טיפוחו, ושמירתו.

לפני כשנה העבירה תרצה את "שרביט הפיקוד" לברכה דודאי. רצינו לשמוע מפיה של תרצה, קצת על אותה תקופה וקצת מהרהורי ליבה.

מאת: רעיה ספינק

שישה אלמנטים מזהים אותה: הבית ה"יקי", תנועת השומר הצעיר ומחול העם הישראלי. אלה הם גם צירי חייה המרכזיים, שחברו יחד לאהבת הארץ.

מדובר בתרצה הודס, מי שעמדה בראש המדור לריקודי עם בהסתדרות כ-40 שנה. פרשה זה מקרוב ועדיין נמרצת כדרכה, רגישה ועסוקה, למען מקומו של מחול העם שלנו.

"נכון", היא אומרת: "הדברים השתנו במשך השנים, ואין דומה האקלים התרבותי-חברתי כיום למה שהיה קיים כאשר גורית קדמן ז"ל ניצחה על כולו, כדי להצמיח את ריקוד העם הישראלי כמנוף תרבותי של עם בארצו. לגבי, תרבות אינה סתם מילה ושרשים וערכים אינם רק "פראזה".

- זכך, מה זה בשבילך, בעצם, רקוד עם ישראלי? מה הוא אמור להעביר?

- מחול העם ויצירתו, כפי שאני הכרתי, הוא תוצאה של שאר רוח ואווירה, המתקשרת אל התקופה בה אתה חי. הווה פעיל המתקשר אל העבר, אל הילדות, אל המקורות. חינוך בסיסי המתקשר לאהבת הנוף, הצמחיה ואנשים, כחלק מנוף כללי. עוד כילדה בגרמניה חונכתי לחוש בדברים אלה. ואכן, עד כמה שאני זוכרת, כל מי שיצר בזמנו חש יראת כבוד למרכיבים אלה, ובהשראתם יצר. זוהי דינמיקה מיוחדת המקשרת בין הצליל והצעד ומביאה לביטוי מיוחד, במחול. הסך הכל מובע על ידי המחול בשמחה שהוא יוצר, שמחה מבפנים, שמחת חיים שעוברת דרך הראש, הלב והרגליים.

- אני שומעת שאת די מצויה ברקודים הנוקדים כיום ומאד מעודכנת בכל הנעשה בשדה ריקודי העם, ובכל זאת את פוזלת בנענועים אל העבר, לא רק בנוסטלגיה. מהו אם כן העבר הזה?

- נכון, לא אתכחש לכך שהעבר בשבילי, ומדובר ב-30-40 שנה אחורנית, היא תקופה ברת

מספר הרוקדים
כיום גדל באלפים.
הארץ מכוסה בערבים
של רקודי עם ישראלים,
חוגים ולהקות לרוב, אנשים
אוהבים להתאסף ולנוע בצותא
מגישת מדריכים עם המכון האפרואסינאי
ולהקה מרומניה "פירנציה"

הבנוי על יסודות של תרבות, מורשת, וחינוך, וזאת מתוך עין פקוחה אל התהליך החברתי. חשוב שתהיה מסגרת שתמשיך להאמין בחינוך בצד העשייה. שנמשיך ללמד ולהאמין בלימוד. שהמרקדים ילמדו, ירכשו דעת והבנה לגבי מרכיבים חברתיים ואסטרטגיים הקשורים במחול שלנו. שיידעו להכיר במערכות היחסים שנרקמות תוך המחול. שישמרו מתוך מודעות פנימית על ה"ביחד", ועל המיוחד שבמחול שלנו. לנגד עיני עמדה תמיד חשיבות הלימוד, החל מהאולפנים למדריכים, דרך ההשתלמויות למיניהן ועד לסדנא המרכזית למדריכים בכירים, שקמה ממש בשנים האחרונות והוכיחה עצמה כמסגרת לימודית יעילה ובעלת חשיבות בשטח כיום. אני מאמינה שמסגרת תרבותית חינוכית מגבשת חברה. לאחרונה היינו עדים לנוכחות מסיבית של רקודי עם ישראלים לא דוקא דרך ציבור הרוקדים, אלא דרך להקות ופסטיבלים: פסטיבל אשקלון, פסטיבל נתניה ועל כולם - פסטיבל המחול בכרמיאל. מה יש לך לאמר על גאות זאת?

השאלה היא במקומה, אך לגבי הפסטיבלים למיניהם אינם גולת הכותרת של הנעשה בריקודי העם שלנו. לדעתי - בדגש שהמחול עלה על הבמה הוא איבד את עממותו. הפסטיבלים יכולים לשקף את עבודת הלהקות, ששפת הביטוי שלהן רחוקה לעיתים מלהיות קשורה לריקודי עם. מבחינתי, כשמדובר בריקודי עם פירושו קודם כל ריקוד העם, ריקוד המשלב את הציבור הרוקד ומבטא את תחושת העממיות השורשית, המאפיינת אותנו כפי שהיא במהותה. עם זאת, יש גם לברך על עבודת הלהקות - המוסיפות גוון וצבע למחול שלנו. ומשהו אקטואלי: לאחרונה צפינו כלנו בסרט על פסטיבל כרמיאל. יש אומרים שהצבור נהנה, כאשר בין אנשי המחול ישנה בכל זאת אכזבה; מדובר בעוסקים בריקודי העם. שוב סתירה, ומה דעתך?

או לא סתירה כלל, הסרט בא להראות את האירוע, להגיש מעין סיקור עם איזו תמונה כללית על הפסטיבל. לצערנו העוצמה של ריקודי העם שלנו לא באה מספיק לידי ביטוי. המרקע לא העביר את שמחת החיים של המחול שלנו. לא באו לידי ביטוי הרוקדים שרקדו ביום ובלילה או ההרקדות ששיתפו מאות רוקדים. גם הססגוניות והתנופה של הלהקות לא נחשפה דיה בסרט זה. היתה לסרט תפיסה אחת לגמרי, שלא ענתה על ציפיותינו. יחד עם זאת גרמה הנאה לצופה בתוכנית.

ולסיום... בכל הקשור לריקודי עם, אני יכולה להמשיך ולהמשיך, ומה שאומר עתה יכול להתקבל כשילוב של פראזה ו"אקטואליה" אבל בכל זאת אני חוזרת ואומרת: לריקוד עם טוב יש את ה"כח" התנועתי אך יחד עם זאת יש לו גם משק, שיכול להיות הסטורי, אתני או תרבותי-פוליטי. לכל מה שאמרת יש עימי דוגמאות למכביר, אבל זאת כבר לפעם אחרת.

שעשוע והנאה בטעם הבלוז

מאת: יוסף פרנקל

בואח של להקת מחול שחורה לישראל היה וישאר חניגה לעיניים. כך היה עם להקת המחול של אלון איילי, שביקרה בישראל פעמים אחדות והותירה מאחוריה עשרות אלפי מעריצים נלהבים. כך היה עם תיאטרון מחול הארלם, בהנהלתו האמנותית של ארתור מיטשל... גם הביקור הצפוי של להקת מחול שיקאגו בהנהלתו האמנותית של רנדי דאנקן, בחודש הבא, טומן בחובו שעתיים של שעשוע והנאה.

לא ראיתי את להקת מחול שיקאגו אבל צפיתי בסרט וידאו מרתק וקראתי את הביקורות המצוינות על הלהקה הרעננה הזו במספר עתונים אמריקאים. מעבר לזאת, אני מודה שיש לי חולשה מיוחדת ללהקות מחול אמריקניות בטעם הבלוז. אני אוהב אותן בגלל חוסר היומרות האינטלקטואלית, שאופיינית לעיתים ללהקות המחול הפוסט-מודרניות; אני אוהב אותן מפני שהרקדנים "רוקדים" את המוסיקה וחיים את הקצב והביטוי, מבלי שנראה עליהם אותות של מאמץ מיוחד.

התכונה האופיינית ביותר ללהקת מחול שחורה היא המתח והרענונות המתפרצים מתוך התנועה הגופנית. נראה לי שהרקדנים והרקדניות החתוליים של דאנקן, כמו הרקדנים של אלון איילי, מתרגשים בעצמם מן התענוג שבתנועה הגופנית.

אכן, בשנות השמונים אפשר למצוא בלהקות השחורות גם רקדנים, שצבע עורם לבן אבל גם הם הפכו כבר ל"שחורים" בנשמה, כלומר, קבלו על עצמם את אופי התנועה, שהתגבש בפרברי העוני של הערים הגדולות בארה"ב. השילוב בין התנועה הזורמת, היכולת הגופנית המרשימה והשליטה ברוי הטכניות מקנה ללהקות השחורות ברק מיוחד שאין למצוא כדוגמתן, לעיתים תכופות, בלהקות האמריקאיות ה"לבנות".

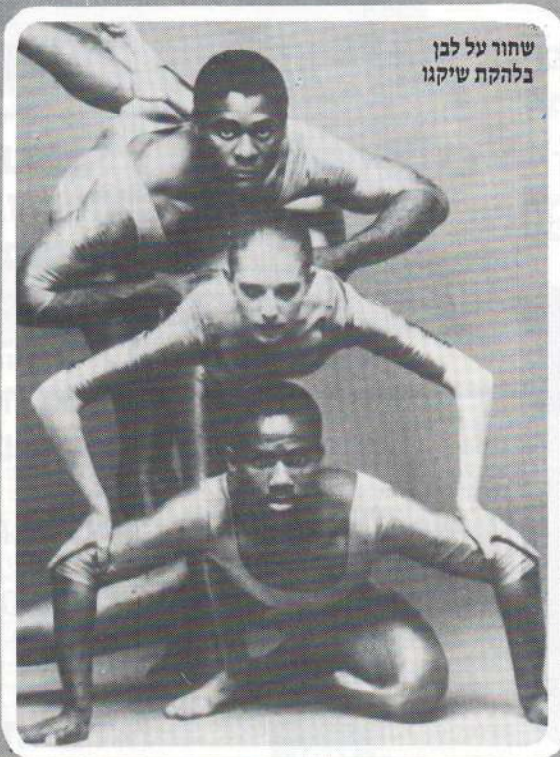
תכונה שניה שאתה מוצא בלהקת מחול שחורה היא הריתמוס המוסיקלי. היצירות הכוריאוגרפיות "משרתות" את המוסיקה, התנועה והשמחה שבראיות אנשים יפים החוגגים את יכולתם וכוחם על הבמה. צלילי המוסיקה של הלהקה משיקאגו חובקים בלוז ושירי נשמה מצד אחד וסטרווינסקי מצד שני. אם מדביקים לכך את המרץ השופע של הרקדנים השחורים, מוכרח להיווצר בקרב הצופה תחושת הנאה מיוחדת שאי אפשר לקבל מתוך האווה בבית לתקליטים וקסטות.

תכונה שלישית היא "הריקוד התיאטרלי" אלון איילי אמר בביקורו האחרון בישראל לפני שנתיים, שלהקת מחול צריכה לספק לצופים שעשוע והנאה לאחר ששילמו במיטב כספם בעד כרטיסי הכניסה. אני מתרשם שגם לרקדני דאנקן אין יומרות מיוחדות להטביע חותם אישי על התפתחות המחול.

להקת שיקגו להקה עם מעוף

קשה להישאר אדיש נוכח התנועה, שיוצאת מאגן הירכיים ואוחזת בכל חלקי הגוף בתאווה עד אין קץ. הגברים משום מה נראים תמיד כפרחחי רחוב ואילו העלמות – כמלכות דבורים.

שחור על לבן בלהקת שיקגו

לה נופך מיוחד. מאבקי הכנופיות והפינות שכוחות האל, שבהם רוקמים שחורים וצבעוניים חלומות ורודים כמו גם תנופת בניה אדירה הם ערש הולדתה של הלהקה. ברור שאין לצפות מהם שיקדו לנו את בלנשיין או גרהאם; ברור שיש לצפות מהם להתפרצות של רגשות ויצרים ויש לקוות למיווג המופלא והמיוחד במינו של המורשת האתנית, יחד עם מינון הסגנונות של המחול.

אם הנך אחד מאלה, שאינו אוהב את המלמלות הלבנות של הבלט הקלאסי, או את ההמצאות הקינטיות במחול המודרני, יש לך הזדמנות פז לשנות את דעתך על עולם המחול. להקות המחול השחורות הצליחו להביא לאולמות התיאטרון אנשים, ש"שגאו" מחול או שהניחו כי הוא מסובך ומורכב מדי לטעמם. אחרי צפיה מהנה בריקוד בטעם הבלוז, גם אצל ה"מרובעים" ביותר מתעורר החשק לדאות להקות מחול אחרות וסגנונות מחול שונים.

ובינו לבין עצמנו, כלום אפשר שלא לקחת נשימה ארוכה, כאשר מתבוננים בשלושת "הפרחים" של דאנקן, שמרחפים על הבמה עם חיך ממזרי בזוויות הפה (ראה תמונה)?

אל תצפו ממנו לשנות את הדרכים, שבהן אנו מתבוננים במחול או בעצמנו. הוא אינו מעצב, אינו אדריכל, אינו איש רוח. התבניות הגיאומטריות במחול המודרני לא שייכות ללקסיקון שלו; ואע"פ כן, קשה להישאר אדיש נוכח התנועה, שיוצאת מאגן הירכיים ואוחזת בכל חלקי הגוף בתאווה עד אין קץ. הגברים משום מה נראים תמיד כפרחחי רחוב ואילו העלמות – כמלכות דבורים.

כמובן שאי אפשר להתעלם ממינון הסגנונות. המחול המודרני, הבלט, הג'אז ויסודות של הריקוד האפריקאי הופכים כולם למיקשה אחת. מיותר לחפש הגדרות מדוייקות ומי בכלל זקוק להן? להקת המחול של שיקאגו נוסדה ב-1974 על ידי ג'וזף הולמס ועל פי קטעי העתונות שהגיעו לידינו, הפכה תוך שנים אחדות ללהקת מחול מבוקשת ביותר. לפני שנתיים נפטר ג'וזף הולמס ממחלה ממארת וכיורשו נבחר חברו הטוב ותלמידו, רנדי דאנקן. הריפרטואר כולל יצירות תיאטרליות של הולמס, דאנקן ורות פיגי.

לא בכל יום אנו זוכים לביקור של להקת מחול שחורה ואם לא די בכך, הרי שגם עיר המוצא שיקאגו מוסיפה

הפסטיבלים בחו"ל

מאת: יהודה סימן טוב

מחוללים בחו"ל

תופעה אשר מקבלת מעט כיסוי עתונאי, היא השתתפות להקות מחול וזמר ישראליות בפסטיבלים ברחבי העולם.

בכל שנה מיצגות את ישראל להקות פולקלור רבות, סקר בלתי רישמי אומד אותן בכ-30 עד 40 בעיקר בין החדשים יולי אוגוסט. רוב הלהקות מונות כ-35 משתתפים, ובתוכם נגנים, זמרים, רקדנים וחברי הנהלה. התנאים הבין לאומיים להשתתפות בפסטיבל הם פשוטים "הגע בכוחות עצמך ואנו נדאג לכל השאר". רוב הלהקות מממנות את כרטיסי הטיסה ומגיעות אל יעדי הפסטיבל בכוחות עצמן. שם כבר מתחילה החגיגה.

המשתתפות בפסטיבל בתוספת מספר נוסף של אנשי ארגון הפסטיבל. הקריטריונים הם: ביצוע בימתי מדויק, תלבושות, נגינת התזמורת והעיבודים, כוריאוגרפיה. ויש גם מאחורי הקלעים: פתיחות, שמחת חיים ויחסים עם להקות אחרות.

יש פסטיבלים שהם מרתון הופעות, לעיתים היום מתחיל בקבלת פנים רשמית למשלחות, מצעד מחולות עם תלבושות, ושתי הופעות בערב. מתיש?!

בין ימי הפסטיבל משובצים טיולים וסיורים באזור הקרוב, ובאתרים תירותיים המאפיינים כל ארץ המארחת פסטיבל. אחרי יום יומיים נראית "זירת" הפסטיבל כמו מדינה אחת, בה כולם חברים של כולם, מברכים אחד את השני בידים, בכמה מילים בודדות, ובעזרת מתרגם מזדמן, כדי לגשר על פער השפה. יושבים ליד שולחן אחד בארוחה, מזרח ומערב מתקרבים. וכול לראות אותם בשעות המאוחרות של הלילה ליד המדרגות, או בחצר, ממאנים להפריד, מחליפים כתובות, מזמינים אחד את השני לביקורי גומלין, והקירבה הזו של להיות ביחד מביאה את הרגשנים שבהם לידי דמעות, עת נפרדות המשלחות כל אחת לדרכה, לארצה. יש ביקוש רב מצד הלהקות ומצד מארגני הפסטיבלים ליטול חלק באותם ארועים, ובשקט בשקט, כמה מאות שגרירים, בשמחת חיים ובזמרה, מראים לעולם פן אחד של ישראל היפה, פן שלא הוכר במלואו.

הכותב מיצג בארץ פסטיבלים וארגוני פולקלור מחו"ל, ומארגן פסטיבלי מחולות בארץ.

בכל הפסטיבלים משתתפות להקות פולקלור נוספות ממדינות אחרות. הקבוצות לנות במרוכז, בתי ספר הופכים לאכסניות, אולמות ספורט למשטחי כינוס, מגרש הכדורגל לאמפי תאטרון, רחובות וככרות מרכזיות קולטות את מצעדי המחולות, העיר מתקשטת מוכנה לחג. (חג בן חמישה עד עשרה ימים). אחת מתכליות הפסטיבל היא גיבוש, הכרות, ואיחוד בין כל המשתתפים, ההלפת חיות ולימוד הפולקלור של כל מדינה. ואכן בתום כל מופע מתקיימים ערבי הווי ספונטניים בהם לומדים ורקדים ריקודי עמים ונערות תחרויות בלתי רשמיות של תזמורות פולקלור, המלמדות את את השניה מנגינות ומחלקות מחמאות על ביצוע זה או אחר של קטעי הנגינה.

כל הלהקות מגיעות עם תזמורות וכלי נגינה פולקלוריסטיים, תנאי בלתי כתוב, ואוי לאותה להקה אשר תגיע עם פס קול מוקלט. על הבמה מחזה מרהיב. ערב ערב במשך יתרו משעתיים, לעינו קהל אלפים "שטופות" הלהקות את הבמה, רעננות, שימחה, פולקלור משתנה, הרבה צבע ותלבושות ססגוניות המייחדות כל מדינה ומדינה, והרבה הרבה אחווה מאחורי הקלעים. לעיתים תזדמן לפסטיבל תחרות, אשר שופטיה הם נציגי אותן מדינות

מאת: עלי כהן, דנמרק

לרקוד בכל מקום!?

רקד אני להנאתי בלבד, לא מוקד, לא רוקד לראווה בלהקות, גם לא "יוצר"; פשוט להנאה והנעה (הרגליים...).

התחלתי לפני שנים רבות בעיה"ק ירושלים - אצל משה אסקו דוב בן דרור.

המדריכים של היום, בחלקם עוד לא נולדו, אך הריקודים של אז היו נופת צופים, כל אחד פנינה.

"מחול הנוער", "הורה אילת", "אם

מקום ב"נצח", אבל - תנו להם לחיות ואל תקברו אותם כאשר הם בני שלוש-ארבע, משום שהם "עתיקים". בחו"ל רוקדים ריקודים בני מאות שנים ואין כמעט התחדשות או יצירה מלאכותית על כל שיר המופיע בשוק. אגב, על "הבה נגילה" בגירסה של רקוד זוגות, שמעתם? אני משוכנע שלא. זהו ריקוד שנוצר בחו"ל. אינני יודע אם לריקודים הנוצרים בחו"ל יש למצוא מקום גם במולדת השיר, וכאן ישנה בעיה נוספת של ריקודים הנוצרים מחוץ למולדת הפיסית, פשוט בלבד של יוצר שאינו מתגורר פיסית בארצו.

יש ריקודים ישראליים תוצרת לונדון, לוס אנג'לס, סקנדינביה, צרפת ועוד... זהו כמובן ענין לדיון נוסף, אולי רשימה בפני עצמה שוודאי תעורר וויכוחים והדים.

הבטחון" או "גשר בילי"; בעוד שנה שנתיים הם כבר יהיו "ריקודים עתיקים", שאבד עליהם הכלח. כך, בעיני הרוקדים של היום, אין לרקוד את הריקודים היפים של "אז", והרי אלה הם ריקודים אמיתיים - ריקודים במשמעותו הפשוטה ביותר, הוא ריקוד שכל העם מכיר ובכל מקום מכירים את אותו הריקוד. רוצה אני במצב בו אם אגיע למרתון בקיסריה, או לחוג של משה פנקס בחיפה, איצ'ה גיל בגבעתיים, מקסימה באילת, או זבולון וזבולוני בירושלים, לא תיהיה לי בעיה לרקוד את כל הריקודים...

כדי לא ליצור אי הבנות אצלך הקורא, אני חייב להדגיש שחלק לא מבוטל מן הריקודים ה"חדשים", מן העשור האחרון, הם ריקודים מקסימים, מרטיטים, מרנינים ומה לא. שיש להם

בארום", "עם השחר", "הרימון", "לך למדבר", "עץ הרימון", "כי תנעם", "לאור חיוכך" ומה לא? ואת הערבים החביבים היינו מסמימים, כמעט תמיד, בקראקוביאק הממלא אנדרליון את הגוף...

"צוק העיתים" הביאני לגולה, אך לא מנע ממני את ה"חידק" ואני ממשך לקפץ בהנאה גדולה, כאשר הדבר רק ניתן לי - אם בחו"ל, ואם בארץ, בחוגים השונים, כאשר אני נמצא בביקור. האווירה טובה בהחלט, האנשים אוהבים לרקוד, אך לי מפריע, בהחלט מפריע, שריקודים כיום אינם מה שהיו פעם, והסיבה הראשונה: על כל שיר שמופיע בשוק יש כבר ריקוד אם לא יותר.

בחוגים באילת, למשל, לא רוקדים את "הורה אילת" ולעומת זאת מין ריקודים מזורים כמו "ילל, משרד

כנס רוקדים במסגרת הצבא, לא היה לך כמעט כנס ריקודיים או כנס פולקלוריים ריקודי כלשהו, שהריקוד הערבי על סוגיו השונים לא היה חלק ממנו.

הריקודים "דבקה דלעונה" ו"תפילת השחר"

ההשפעות ההדדיות, הן עלידי המנגינות הערביות עליהם חוברו במרוצת הזמן ריקודיים ישראלים והן השימוש בצעדות הריקודים הערביים, במיוחד צעדות הדבקות, הביאו ליצירתם של שני הריקודים המוזכרים לעיל, "דבקה דלעונה" והריקוד "תפילת השחר", יצירתם של שניים מיוצרי ריקודייהעם שלנו יואב אשריאל ומושיקו הלוי. שני הריקודים האלה מבוססים על מנגינות מרפרטואר המנגינות הערביות.

שתי המנגינות האלה משמשות גם את הרפרטואר הריקודי של בני העדות הערביות, כמו: "דבקה דלעונה", דבקה הידועה והנפוצה ביותר בקרב בני עדה זו. אשר לריקוד האחרון "תפילת השחר", זה מבוסס על מנגינת ריקוד ממוצא מצרי דווקא שבמקור שמו: "תלאת יא מחלה נורה", שבתרגומה הוא: "מה יפה השמש כשהיא זורחת", שעל פי מנגינתו ראיתי לא אחת מבוצע ריקוד עלידי בנות ערביות דווקא.

"דבקה כורדית"

קיימת כמובן גם השפעה ריקודית שהייתי מכנה אותה השפעה בין-איזורית. כך הדבר למעשה בדבקה הקרויה "דבקה כורדית". בין ערביי הארץ מקובלת עדיין, אם כי בהיקף קטן יותר מבבעבר הלא רחוק דבקה, הקרויה "כרדייה", ששמה מצביע על מוצאה, כלומר מכורדיסתאן. והנה גם בחוגי ריקודייהעם הישראליים, קיימת השפעה דומה. ההסתכלות בריקודיהם של העולם החדשים מיוצאי כורדיסתאן, הביאה עמה ליצירתו של ריקוד בשם "דבקה כורדית", פרי יצירתו של הכורדיוג'רף מושיקו הלוי, הבנוי על אלמנטים מצעדות ומנגינה מהרפרטואר הריקודי, שהביאו אתם בני עדה זו מארץ מוצאם.

לסיכום: הננו עדים למעשה להיווצרותן של אותן השפעות הדדיות בין ריקודי ומנגינות קבוצות אתניות שונות, המהוות ויוצרות פולקלור ריקודי חדש המשתמש באלמנטים פולקלוריים הקיימים בחברה החיה יחדיו והמשפיעה את על דעותה. הובאו כאן רק דוגמאות מועטות שבמסגרת מאמר קצר זה, אם כי התהליך קיים וממשיך לשמש ליצירתו של הפולקלור הריקודי העכשווי.

הערות:

- (1). ל. ברגשטיין, בעדד ובמחול, בתוך: הרועה העברי, מרחביה 1957, עמ' 109.
- (2). י. גורן, שדות לבשו מחול – על לאה ברגשטיין ותרומתה לחג ולמחול הישראלי, רמת-יוחנן 1983, עמ' 36-34.
- (3). על יצירתו של ריקוד זה ראה בספרה הביוגרפי של ר. שרת, קומה אחא – דרך דבקה שטורמן במחול, ת"א 1988, עמ' 123

השפעת ריקודי המיעוטים ומנגינותיהם על התפתחות ריקודי-העם הישראליים

מאת: ד"ר צבי פרידהבר

שלנו, יוצרת על מנגינה זו את ריקודה זה. כך נוצרה למעשה הכימיה שבין המנגינה שמקורה הוא ברפרטואר המנגינות הדרוזיות לבין חיפושיה של רבקה למקוריות מזרחית ביצירתה הריקודית(3). גורית קדמן, אם מפעל ריקודייהעם שלנו, החשיבה ביותר את היווצרותו של הקשר שבין רקדני וריקודי העדות הערביות למיניהם, לבין רקדני הארץ היהודיים. בשנת 1954, ערכה היא במסגרת צה"ל, מיפגש רקדני הארץ המגויסים משני המיגורים. המיפגש נערך באחד מבסיסי צה"ל ונמשך לא פחות מחמישה ימים, בהם למדו המתכנסים בעיקר את יסודות הריקודים של בני המיעוטים. ערב ההופעה שסיים מיפגש זה, היה על טהרת הופעתם של להקות המחול מבני המיעוטים.

מאז אותם שני אירועים מרכזיים של מיפגש תרבויות הריקוד, כלומר: השתתפותן של להקות מחול ערביות בכנסו המחולות הארציים בדליה, מאז הכנס השני משנת 1947 ואותו

הדריכו את יתר חבריו העצורים עמו. גם שחרורו הביא את הריקוד המנגינה לחברי להקת המחול שהיה חבר בה, ולאחר עיבוד קל, נוצר אותו ריקוד הידוע עד עצם היום הזה בחוגי רקדני הארץ כריקוד "דבקה רפח", שהפך במרוצת השנים אחד מריקודי צאן הברזל של הרפרטואר הריקודי שלנו.

"הנה מה טוב ומה נעים"

אחד הריקודים הראשונים שלנו שנוצר עלידי רבקה שטורמן בשנת 1950, הוא הריקוד "הנה מה טוב", מנגינתו של ריקוד זה, בנויה ביסודה על מנגינה שמקורה באחת ממנגינות בני העדה הדרוזית, שמלחינה הישראלי משה יעקובסון שמע בעת שרותו הצבאי במיפגש עם בני עדה זו. על-פי המנגינה ששמע מפייהם, חיבר את מנגינתו הוא. רבקה שטורמן שמצאה את מקצבה של מנגינה זו כמתאים ביותר לצעדת הניעה שאותו חשבה כ"צעדה מזרחית", וכאחת מצעדות היסוד של ריקודייהעם

כשאו באים לדון בהתפתחותו של ריקודי-העם הישראלי בראשית דרכו, חייבים אנו לשאול את עצמנו, מה הם המקורות מהם ינקו חלק ניכר מיוצרי ריקודייהעם שלנו את השראתם ליצירותיהם? כשנבדוק עניין זה לעומקו נמצא, שבין המקורות האלה נמצאו להם במידה לא מבוטלת הריקודים והמנגינות של בני העדות הערביות והדרוזיות יושבי הארץ. לא מניתי כאן בין יושבי הארץ את בני העדה הצ'רקסית אשר אף הם במידה רבה הינם עולים חדשים יחסית בארץ. בדומה לאחרונים ולקבוצות עולים יהודים מאזור הקווקאז מראשית ימיה של העלייה החלוצית ואף לפני כן, היה רקע משותף לריקודיהם הפולקלוריים ולמנגינותיהם. יעידו על כך ריקודי הצ'רקסיה והקוצ'וק למיניהם וריקודים אחרים שלא נרחיב כאן את הדיבור אודותם.

ההשפעות ההדדיות בין הריקודים הערביים למיניהם לבין יצירתם של ריקודייהעם הישראליים תחילתן שנים רבות לפני קיומו של מפעל ריקודייהעם שלנו. כבר בראשית ימי "השומר", נקלטו בחברת האחרונים מריקודי הדבקות של שכניהם, שאותם רקדו הם בין יתר הריקודים שהביאו אתם מארצות מוצאם וכמובן ריקוד ההורה.

ב"חברות הרועים" שמושבה היה בקיבוץ בית-אלפא שבסוף שנות העשרים וראשית שנות השלושים, נוצר אולי קשר ההשפעה הראשוני בין אחת ממניחות היסוד של ריקודייהעם והחג שלנו, היא לאה ברגשטיין לבין ריקודי הבדווים, כפי שמתארת זאת לאה עצמה באחת מרשימותיה: "נודמנו פעם לאיוו התכנסות חגיגית, וראינו ריקודי גברים. לכבודנו, ובאופן מיוחד לפי בקשת, יצאו במחול גם נשים והיתה לי התרשמות עמוקה. לראשונה ראיתי ריקודי מזרח ומה עוד של אנשי מדבר, הצטיינה נערה אחת בדונית בתנועותיה הגמישות, תנועות מתניים ובטן והייתי כבעולם האגדה" (1). פירוט יתר על אותו מעמד ואף השתתפותה הפעילה באותו ריקוד של לאה עם אותה בדווית, קוראים אנו בספר הביוגרפי של לאה "שדות לבשו מחול" (2). שמפאת קוצר היריעה לא נוכל להביאו לכאן, אך מן הראוי שכל שוחר קורות התפתחותו של מחול-העם שלנו יקראם.

בסקירה זו, נעלה מספר דוגמאות בלבד מאוצר הגדול של ריקודים שייצבנו על אותם השפעות הדדיות שבן הריקוד והזמר הערביים לבין היצירה הישראלית.

"דבקה רפח"

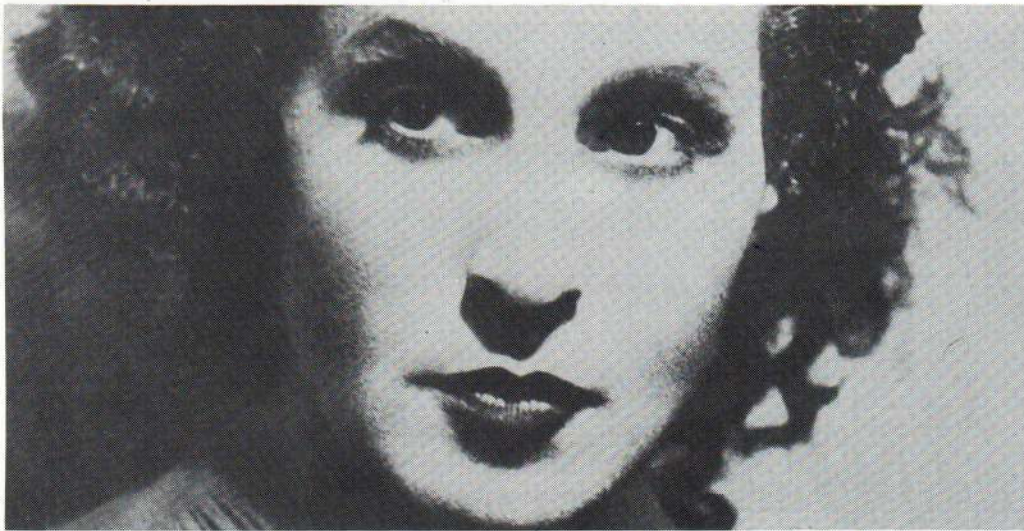
שמו של הריקוד מצביע למעשה על מוצאו. מעניינת כאן דרך היווצרותו של אותו ריקוד. היה זה בימי המאבק של היישוב היהודי בשלטונות המנדט הבריטי בשנות 1946, שעה שרבים מבני היישוב הגולו למחנות המעצר הבריטיים לאחר ה"שבת השחורה". בין המוגלים למחנה רפח היה גם אחד מחברי להקת ריקודייהעם של "הפועל" תליאביב. בזמן שהיתו במחנה האמור, שמע ואף ראה את הפועלים הערבים שעבדו במחנה שרים שיר מסויים ואף רקדו לצליליו. הרקדן ששמו משה פרסר, עוד בהיותו בתוך המחנה אלתר על מנגינה זו וצעדות הערבים ריקוד דבקה, ואף

חג לזמר העברי - קלטת של ברכה צפירה ונחום נרדי

מאת: יוסי ספיבק

רבים מאיתנו מחפשים את החדש וטבעו של החדש, שהוא מכסה את הישן שקדם לו. כך בנוי מצעד הפזמונים שכל כולו, השכחת המצעד הקודם. אם אנו מתייחסים לשירים בני שנתיים-שלוש כאל שירים ישנים, מה נאמר אודות שירים "עתיקים" בני חמישים שנה ואף "זקנים" מגיל זה? ואכן, במרוצת השנים נשתכחו שירים רבים ולעיתים תכופות, אף בצדק נשתכחו. לעומת זאת, שירים לא מעטים נגנו ללא כל הצדקה והם מצפים עד היום לגואלם. אחת הבעיות העיקריות בטיפול, מחקר וביצוע של שירים שחוברו בשנים של טרם מדינה, היא העדר הקלטות מאותם ימים. המילה "העדר" אינה מדויקת שכן החל מראשית שנות השלושים, הוחל בהקלטת שירים ישראליים. תחילה הוקלטו השירים באירופה וארצות הברית אך החל מאמצע העשור, מופיעים בשוק גם תקליטים "תוצרת הארץ". איכותם האמנותית של תקליטים אלו תלויה היתה במידה רבה בטיבם של המבצעים. שנים רבות שמענו למשל ב"קול ישראל" את תקליטיו של יוסף שינדל שהוקלטו בלונדון בעת שהמבצע היה סטודנט צעיר לעריכת דין. באותם ימים, היה כל תקליט בחזקת בשורה, חדשה ונחטף מן החנויות בארץ ישראל ובעולם היהודי כולו.

בין השמות הגדולים של שנות העשרים, השלושים והארבעים, אנו מוצאים את ברכה צפירה. ברכה צפירה היתה ליישוב בימים ההם כפי ששונה דמארי היום, מלכת הזמר העברי. מדוע מלכה? משום שהיתה הגדולה מכולן ובמה גדולתה? ראשית, באיכות הקול. ברכה צפירה גדלה בכפר הנוער "מאיר שפיה" וכבר בילדותה עוררה תשומת לב לכשרונה המוסיקלי, יחד עם שתי חברותיה, שרה לוי (תנאי) ושרה אסנת הלוי. לאחר תקופת לימודים בירושלים, הצטרפה לתא"י שהיה התיאטרון הרציני ביותר בארץ ישראל, עד שהגיעה "הבימה" לכאן. מיום שעמדה על הבימה, בלטה ביכולת שירה נדירה אך לא הסתפקה בכך אלא יצאה ללמודי שירה שבעקבותיהם החלה להופיע בקונצרטים. פיתוח קולה נעשה בדרך אירופית אך ברכה צפירה לא ויתרה על איכות הצליל המזרחי וכך הייתה ראשונה לשיר בסגנון שהיום אנו קוראים לו "ישראלי" כלומר, צרוף של תרבות אירופית ודרך בטוי מזרחית. ענין שני הוא השירים עצמם. ברכה צפירה הביאה לציבור הארץ-ישראלי, שהיה מורגל בשירים רוסיים ושירים יהודיים ממזרח אירופה, עולם מוסיקלי חדש. כך החל להישמע בארץ זמר חדש שמקורו בשירת תימן ובשירת יהדות ספרד. באחד ממסעות הקונצרטים, הצטרף אליה המלחין פסנתרן, נחום נרדי וכך הפכו הם לצמד קבוע. רבים משיריו של נרדי, הוקלטו בביצועה של ברכה צפירה וישנם ודאי הזוכרים היטב שירים אלו. "מלכותה" של ברכה צפירה נמשכה עד שנות החמישים ואז פרשה ועברה לתחום הציור. בנה, אריאל זילבר, הוא הממשיך את שלשלת המוסיקה, אם כי בסגנון שונה לחלוטין. תקליטיה של ברכה צפירה, ככל התקליטים עד שנות החמישים, היו במהירות 78 סבובים לדקה, משך הניגון, כשלוש דקות בכל צד ומעל הכל, היו שבירים מאד.

השירים יש לציין את "עלי גבעה", "שתו העדרים", "יש לי גן", "שיר העבודה והמלאכה", "מי יבנה בית", "שני שושנים" ועוד... לנו הרוקדים, מעניין במיוחד "שיר שומרים" שאינו אלא צורתה המקורית של השיר הידוע לנו בשם "הבה נצא במחול".

היום, כאשר כל ביצוע, ובפרט ביצוע מוקלט, חייב עיבוד מלא ולווי תזמורתי, כדאי לעצור, להביט אחורה בערגה ולהיווכח בכוחה של איכות ומקוריות אפילו שהם "רק" זמרת ופסנתר, ברכה צפירה ונחום נרדי. קלטת זו היא חגיגה לאזניים וכדאי ורצוי שכל חובב זמר ומחול ישראלי יאזין לה.

אלא העברה מוצלחת של הקלטות מקוריות מתקליטי 78 לקלטת מקובלת. ליד הפסנתר, נחום נרדי שהפליא ללוותה בדרכו המיוחדת, הבולטת ביותר בקטעי הביניים. בין

אפילו מצוי תקליט כזה בבית, כיצד אפשר לנגנו? והנה, להפתעתך, הופיעה בימים אלה קלטת חדשה-ישנה: שירי ברכה צפירה 1937-1950. אין אלו ביצועים חדשים

בין השמות הגדולים של שנות העשרים, השלושים והארבעים, אנו מוצאים את ברכה צפירה. ברכה צפירה היתה ליישוב בימים ההם כפי ששונה דמארי היום, מלכת הזמר העברי.

עורכת: תמר אליגור

במדור זה נביא לקוראים אינפורמציה מלאה על אחד מריקודי העם שלנו. את המדור עורכת תמר אליגור, מדריכה וותיקה ומורה למחול ומוסיקה באולפנים לריקודיים. במדור תמצאו:

- א. את סיפורו של הריקוד כפי שנרשם מפי מחבר הריקוד.
- ב. את מילות השיר של הלחן עליו חובר הריקוד.
- ג. את רישום צעדי הריקוד.

אתן במדבר

א. סיפורו של הריקוד:

הריקוד נוצר ב־1958, והוא היום בן 30. עדיין נרקד בשמחה. בשעתו, כשנוצר הריקוד, היה יעקב מודריך צעיר ובלתי מוכר בחיפה ורקד אצל שלום חרמון. שלום הביא את הריקוד לקורס **מדריכים וותיקים** כריקוד חדש. לאחר שנלמד בקורס והתקבל בהתלהבות, גילה שלום למשתתפי הקורס, מי היוצר האמיתי של הריקוד. היה זה כרטיס הכניסה של יעקב לוי למשפחת היוצרים הצעירים דאז. הריקוד עבר גילגולים ושינויים עד לעיצוב כמו שהוא רשום ונרקד היום. כמה שנים מאוחר יותר הגיע יעקב לוי לארה"ב להדריך במחנה קיץ. עם סיום הדרכת הריקוד, פנתה אליו ורקדת בטענה "הריקוד אינו כפי

שלימדת", והראתה לו את הגירסה הראשונה - המקורית, כפי שהביאה לארה"ב פרד ברק ז"ל. עד היום נרקד הריקוד בארה"ב בגירסתו הראשונה.

ב. מילות השיר (תנן):

אתן במדבר נטע ארו
שיטה והדס ועץ שמן
אשים בערבה ברוש
ברוש תדהר ותאשור יחדיו

ג. רישום צעדי הריקוד:

אתן במדבר לחן: דובי ולצר

ריקוד מעגל.
בית: 1; ב' חלקים.
משקל 4/4.

חלק א': עמידה ואחיוה רגילה, התקדמות עם כיוון השעון.
1-16: 4 פעמים שיכול חילוף החל בימין, שמאלה.
17-20: 2 דילוגים החל בימין למרכז.
21-24: 3 דריכות במקום: ימין, שמאל, ימין, וניתור קל על ימין, תוך כפיפת גו קלה והזדקפות בניתור.
25-32: כמו 24-17, החל בשמאל, לאחור, אל קו המעגל.
33-64: כמו 32-1 פעם שניה.

חלק ב': נגד כיוון השעון.
1-4: 2 צעדות צימוד רחבות, החל בימין, לימין, בתנופה.
5-8: 2 דילוגים לפנים החל בימין, תוך פניה ימינה (פנים בכיוון ההתקדמות).
9-12: צעדה תימנית עם ניתור בימין בתוך פניה לשמאל (פנים מרכז המעגל).
13-24: כמו 12-1 ברגל שמאל לצד שמאל.
25-40: כמו 32-17 בחלק א'.
41-80: כמו 40-1 פעם נוספת.

ברוקדים מספר 2 טיפל מדורנו בריקודה של רבקה שטורמן "דבקה גלבווע". על מנת להרחיב את הרקע ההיסטורי על הריקוד, הפנתה אותנו זרעאלה כהנא מירושלים, לספר **קומה אתא**, ואנו מביאים כאן את הסיפור כלשונו.

ב־15.3.48 - נפל קורבן ראשון מבני עיך חרוד בקרב על הגלבווע - ידובעל לביא. מותו השפיע על רבקה, ורעיון הריקוד קיבל תפנית. הגלבווע כהר מרשים בנוף העמק המעניק תחושה של רגיעה ושלווה וקשר עם העבר, היה לגלבווע שצריך להילחם עליו ולכבושו, לגלבווע של הווה המסמל ניצחון.

עמנואל עמירן חיבר לחן, התאים מלים לריקוד, וקללת דוד את הגלבווע בקינת שאול ויהונתן והפכה לברכת "טל, טל, טל ומטר על הרי הגלבווע".

ריקוד בעין בוחנת

במכתב ל"חברים הלוחמים", שפורסם ב"יומן עיך חרוד" ב־22.12.48, באו לכלל ביטוי הישמים העזים שהטביעה הדבקה החדשה:

"את כל ההופעות סיימו בנות כיתות ח' וט' בריקוד "דבקה גלבווע" - המנגינה מאת פוגצ'וב. ריקוד זה - נסיון להקנות לנוער הארץ-ישראלי "דבקה" אשר מקורה איננו ערבי ואשר חדורה רוח של הנוער הארץ-ישראלי והמנגינה עברית.

ההתלהבות ש"דבקה" זו עוררה בקרב הרקדניות והנוער, והעניין שגילו המסתכלים, הביצוע היפה והמשכנע של הרוקדות עצמן - העידו שריקוד זה השיג את מטרתו ויעשיר את אוצר הריקודים העממיים הארץ-ישראליים החדשים.

תבנית של ריקוד קרב, שיצקה רבקה לעצמה בעקבות אימוני התגוננות במאורעות 1936 - התקפה ונסיגה, הליכה קדימה ואחורה התגלגלה כעבור תריסר שנים, בעקבות קרב במלחמת העצמאות ב־1948. לריקוד "דבקה גלבווע".

החברה לתערוכות ישראל חיפה בע"מ

מירית חיפה

היחידה לפולקלור

להקות המחול המרכזיות

קולטות רקדנים להשלמת הרכבים היצוגיים

להופעות בארץ ופתי"ל

"כרמל" - בהדרבת לוסיתחמן

בנים בניאי 15-18. (גם ללא נסיון קודם)

החזרות מתקיימות כל יום ראשון בשעות 17.30 - 19.30

"חיפה" - בהדרבת לוסיתחמן

רקדנים ורקדניות בניאי 18 ומעלה

החזרות מתקיימות כל יום ראשון בשעות 20.30 - 23.00

"הסמודנמים"

רקדנים ורקדניות בניאי 25 ומעלה

החזרות מתקיימות כל יום רביעי בשעות 20.30 - 23.00

כל החזרות מתקיימות בסרכז המוסיקה, רח' הגנים 21 חיפה

נפגשים במכביה ה-13

מאת ציפי יינוביץ

אות הפתיחה

למשחקים ינתן ע"י נשיא המדינה בטקס חגיגי, אשר טומן בחובו, מלבד מוטיבים טכסיים, תכנית אמנותית מגוונת, בנוכחות אלפי משתתפים, אשר יהפכו את כר הדשא באצטדיון הלאומי לבימת ענק.

"כל להקה מסודרת, בעלת ארגון ומשתתפים קבועים, תלקח בחשבון. במופעים מהסוג הזה, הלהקה והאנשים העומדים בראשה צריכים לתת יד ולהפוך לחלק מתוך מכונה גדולה ומשומנת, העובדת ללא חריקות. החל מההסעות והחזרות וכלה בכוריאוגרפיה, אשר תשרת את הלהקה אף לאחר המופע."

"השתתפות במופע כזה היא חוויה ריגשית ואומנותית כאחת.

כל רקדן אשר תורם את חלקו הקטן, חש בגאווה למראה פרויקט ישראלי-יהודי בסדר גודל שכזה. אחד לאחד מצטרפים, וביחד יוצרים מופע מרשים ומרגש"

ואי אפשר שלא להפש השוואות עם אולימפיאדת סיאול:

"כולנו היינו שמחים אילו היו עומדים לרשותנו התקציבים וכח האדם שהשתתפו בסיאול. הקוריאנים הפגינו את כוחם מעבר לתוכן ולצורה של המופע, בדיוק ובמשמעת ראויים לשבח. המכביה קטנה יותר במימדים, אבל במסר וברמת הביצוע אני חושב שנוכל לתת מופע מרשים לא פחות, בהתחשב במיגבלות אשר אנו צריכים לתמוך ביניהם."

לסיום, מספר גברי לוי על ההכנות:

"ההכנות בעצומן: תיאומים, חזרות, בנייה ותכנון. אל לנו לשכוח את המימדים, אלפי משתתפים ואנשי צוות.

המערכת עובדת כמפקדה צבאית, הנערכת למיתקפה. המטרה: מופע מלוטש, ססגוני ויחודי. אני בטוח שכל האנשים העושים במלאכה וכל המשתתפים, יביאו את המופע לרמה אשר לא תבייש את המדינה והעם היהודי כולו."

המכביה ה-13, מפעל לאומי בעל חשיבות רבה. לכל העושים במלאכה אנו מאחלים דרך צלחה.

כמדי ארבע שנים יערכו ביולי 89 משחקי המכביה בארץ.

המכביה היא אחד האירועים הספורטיביים הגדולים בעולם. אלפי ספורטאים לוקחים חלק במשחקים, כשהמטרה, מעל לכל, היא חיזוק הקשר בין יהדות התפוצות לבין הארץ.

אות הפתיחה למשחקים ינתן ע"י נשיא המדינה בטקס חגיגי, אשר טומן בחובו, מלבד מוטיבים טכסיים, תכנית אמנותית מגוונת, בנוכחות אלפי משתתפים, אשר יהפכו את כר הדשא באצטדיון הלאומי לבימת ענק.

על מלאכת ארגון ובימוי מופע הפתיחה למכביה ה-13, מנצח גברי לוי, כוריאוגרף, דמות מרכזית בנוף המחול וריקודי העם בארץ. גברי לוי הוא מנהל אומנותי של להקות מחול רבות מזה שנים, כשבראשו, להקת המחול הייצוגית שלום 88 ת"א.

גברי מספר על האמור להתרחש במופע הפתיחה:

"מופע הפתיחה של המכביה עומד בסימן הבר מצווה. אנו מתכוונים לבנות את המופע סביב נושא זה. הקשר בין העם היהודי בתפוצות, דרך המסורת היהודית המפוארת, למדינת ישראל.

שיר שחובר במיוחד למכביה יפתח את החלק האומנותי. השיר מדגיש את השייכות לעם היהודי. מיד לאחריו, תמונת מחול המונית בהשתתפות כ-50 להקות מחול בנחרות מכל רחבי הארץ. כמו כן, יהיה מפגן התעמלות ענק שיכלול כ-1600 מתעמלים צעירים.

יחודיות המופע היא בשילוב אלפי משתתפים, תמונה בתוך תמונה. הקהל יהיה עד למופע פעיל שהולך ומתעצם עד לשיא בסופו, כשכל המופע מלווה באטרקציות חדשות ויחודיות."

לשאלתנו בדבר הנתונים הנדרשים מלהקת מחול כדי להשתתף במופע הפתיחה, משיב גברי:

חוגי מחולות

המועדון לספורט תרבות ונופש
אוניברסיטת תל-אביב

אולם המנזה (דרך שער 8)
ריקודי עם ועמים ימי ב'

עם משה תלם 18:45-21:00 מתחילים
21:00-24:00 מתקדמים

ריקודי שנות ה-60 ימי ג'

עם אילן ארבל 19:00-21:00 מתחילים
21:00-23:00 מתקדמים

ריקודי עם ימי ד'

עם משה תלם 18:45-20:30 מתחילים
20:30-22:00 בינוניים
22:00-24:00 מתקדמים

ערבי מחול וזמר

עם יהודה עמנואל ימי ה' 21:00-24:00 מתחילים
(אולם הספורט) מוצ"ש 21:00-23:30 מתקדמים

גוונים בראשון ליצי יון

אילנה שגב, ראש מחלקת אמנות בעיריית ראשל"צ, מנהלת וכוראוגרפית הלהקה מראשיתה ומשוגעת לדבר, אמרת: "יכול להיות שיש להקות מקצועיות יותר בארץ, אבל הלהקה שלנו במשמעת, בפתיחות על הבמה, בחדוות חיים, קונה את הקהל".

מאת: ניצה זיו

טוביה טישלר

אילנה שגב

- מחרוזת מרקודי רבקה שטורמן -
כוראוגרפיה רנה שרת.
- רקוד חבני אותנטי - כוראוגרפיה אילנה כהן.
- מחרוזת שונות - כוראוגרפיה טוביה טישלר, אילנה שגב.
משנת 1977 ייצגה להקת גוונים את ראשל"צ ומדינת ישראל במספר לא מבוטל של פסטיבלים, שהאחרונים שבהם בצרפת (2), באנגליה ובבלגיה.
מספרת אילנה שגב, מנהלת הלהקה ומי שהקימה אותה: "יצרנו קשר ודיברנו עם כל הלהקות, שכן חברי הלהקה דוברי מגוון שפות.

וצברים יפים לרוב. בלהקת "גוונים" מיוצגים גם מגוון גילאים: טיח'ניקים מחטיבת הביניים, תלמידי ו"א ו"ב, חיילים, בוגרי צבא ואפילו שתי אמהות (למרות שאינן נראות כך). מגוון גילאים מ'16 עד 32.
בהופעה, נבלעים הפרשי הגילים בים התלבושות והקצב וכולם מלאי חיים ומרץ.
רפרטואר הלהקה הוא רב גווני וכולל רקוד חסידי, רקודים מזרחיים, רקודי אדמה, רקוד בציר ויין ועוד.
בתוכנית הלהקה מספר מחולות של כוראוגרפים ידועים:
- מחרוזת 4 העונות - כוראוגרפיה יונתן כרמון.

בראשל"צ: אפרוחים, ניצנים, אשכולות, גוונים עתודה, ג'ז, קלסי, מודרני, תימנים, סטפס, ראשוניים.
נראה כי כל ראשון רוקדת, החל מילדי הגן המפוזים ב"אפרוחים" וכלה בבוגרים, "ראשוניים", שאינם מביישים את הפירמה ורוקדים גם אחרי גיל 30.
להקת "ראשוניים" יחודית גם עקב העובדה כי בוגרים המשוגעים למחול כמוה, יש רק בירושלים, פ"ת ובוגרי צוותא. השם גוונים בא לביטוי גם בהרכב האנושי בלהקה. תוכלו למצוא בה את ארץ ישראל היפה, בחזקת "מזרה ישראל יקבצנו". זה לצד זה מחוללים טורו היפני, ארז ההודי, בולגרי, תימני, רוסי

ג ווני אנשים, גווני מחול, גווני צבעים, גווני תלבושות ועוד אלף גוונים. זוהי להקת המחול הייצוגית של עיריית ראשון לציון. הוגי השם היו שני רקדנים שרקדו בלהקה עם הקמתה: שמאי גור ודני הרדי.
הלהקה נוסדה בשנת 1975, ביוזמתו של עקיבא אברמוביץ ז"ל, לצורך הכנת הופעה קצרה לערב יום העצמאות, ובמשך השנים התפתחה והפכה ללהקה עירונית, הלהקה הייצוגית של עיריית ראשל"צ.
ממספר מצומצם של זוגות, מונה כיום הלהקה עשרות רקדנים. בעקבותיה צמחו מספר להקות הפועלות היום

“קבלתי המון ערכים, כמו: עבודת צוות, אחריות, עזרה לאחרים ומשמעת. משמעת פנימית והתמודדות בשעת לחץ. התפיסה היא של 'כולנו ביחד' ובשעת משבר לא ימצא אחד שלא ירצה לעזור...”

מדברי דר' דן רונן על להקת גוונים: “להקת גוונים היא שיא של פעילות רקודים ענפה שקיימת בראש־ל”צ. אילנה שגב עשתה בראש־ל”צ עבודה יפה מאד בנושא המחול, ששיאה הוא להקת גוונים. להקה שיש לה מסורת, סמפטית מאד ובעלת רפרטואר מגוון. להקת גוונים שומרת על אופי רקודי העם הישראליים. הלהקה שומרת על השורשים של ריקודי העם, ואינה נוטה לרקודי ראוה. הופעתה תרבותית, אסתטית, תזמורתית ותלבושות יפות ובצועה הטכני ברמה די טובה. עובדה ששלחנו אותם לדיז'ן...”

איזי כנען, דובר עיריית ראש־ל”צ מספר: “בביקור שהיה לנו באיטליה וגרמניה במאי השנה, אמר שגריר ישראל באיטליה והנספח התרבותי: בימים טרופים אלה, כשהאינתיפאדה בכותרות, הופעת הלהקה וההסברה שהיא עושה עולה על דברי חמש מאות דיפלומטים...”

איזי מציינ, כי ראש עיריית ראש־ל”צ מר מאיר ניצן, מאמין בלהקה, מטפח אותה ונותן לה את מלוא הסיוע הדרוש. נושא הקיצוצים לדבריו, אינו קשור לכלל הנוגע ללהקה.

דלית, ורקדנית הלהקה שהגיעה אליה בדרך הארוכה מ'אפרוחים', אומרת: “קבלתי המון ערכים, כמו: עבודת צוות, אחריות, עזרה לאחרים ומשמעת. משמעת פנימית והתמודדות בשעת לחץ. התפיסה היא של 'כולנו ביחד' ובשעת משבר לא ימצא אחד שלא ירצה לעזור... אני לא עוד מקבלת בלבד, אלא נותנת מעצמי את המקסימום, אם זה לצוות הרוקד עמי או לצוות הממונה עלי, או לאותו קהל הצופה בי. ההרגשה הזו של להעניק ביחד, זו ההרגשה של אדם מאושר. ואכן, אני מאושרת שגם אני חלק מאותה משפחה, שעבורי היא משפחה שניה – משפחת גוונים...”

אלי ללמוד ג'או לפני 4 שנים. הוא התחיל ללמוד מחול רק בכיתה ח', עם שתי רגלים עקומות ועוד גיינג'י... היום הוא תלמיד “תלמה ילון” ותראי לאן הגיע... טוביה מציינ ש”כיף לעבוד עם גוונים, הם נותנים לי את האפשרות להתבטא כשיש לי משהו בראש”. אילנה שגב, ראש מחלקת אמנות בעיריית ראש־ל”צ, מנהלת וכראוגרפית הלהקה מראשיתה ומשוגעת לדבר, אומרת: “יכול להיות שיש להקות מקצועיות יותר בארץ, אבל הלהקה שלנו במשמעת, בפתחות על הבמה, בחדוות חיים, קונה את הקהל...”

שעות הבוקר בעיסוקים הרחוקים מעולם המחול. בין הנגנים דר' מילוא, המשמש כנאורולוג בבי”ח ובשעות הפנאי תמצאוהו עם החצוצרה, מלווה את להקת גוונים. ישנם גם מדרוך טיולים, בנקאי, צלם עיתונות, מנהל מפעל, עובד מכון ויצמן, מוזיקאי. כולם, יחד עם הזמר יובל, מלווים את הלהקה תמורת שכר זעום אך בהתנדבות, מתוך קשר חם ואהבה ללהקה. טוביה טישלר, כראוגרף ומדרוך הלהקה מזה שנים. לפני כן רקד 15 שנה בלהקת כרמון, שם גם הכיר את רעייתו אופירה. על להקת גוונים מדבר טוביה באהבה רבה: “הילד הזה בא

אפילו עם הלהקה האלג'יראית שקבלה הוראה ממשלתה לא ליצור עמנו קשר, החלפנו מלים שלא בצורה רשמית, והתגבנו לריקודיהם ב”התגבנות יחידים”. רגעים מרגשים במיוחד היו, כאשר להקת ארביג'אן מברה”מ ניגנה ‘ישוב אתכם’ והבאנו שלום...” את הלהקה מלווה בהופעותיה תזמורת גדולה, במגוון כלים: אקורדאון, קלרניט, חליל צד, תופים, גיטרה בס, 2 טרומבונים, דיאקס C.T. וחצוצרה, עפי” עיבודים של אורי כהן. חברי התזמורת באים מקשת רחבה של עסקים. חלקם נגנים מקצועיים מתזמורות גדולות וחלקם מבלים את

המיקצוענית

מאת: רינת קליין

ל ריקי צור, רקדנית בטן, כמעט ואול מלאי החלומות. את רובם היא כבר הגשימה. יצגה את ישראל באירוויזיון חתימת הסכם השלום בקהיר ובמלון "דך" בחיפה, הייתה הרקדנית הראשית בארמונות הבריטי של יורש העצר הסעודי, רקדה במצרים, הוזמנה לביקור ע"י "הכוחות הגדולה" של רקדניות הבטן, סמיה ג'מאל. מה שחסר זה רק מופע ריקודי בטן כמו במצרים, בליווי תזמורת של 30-40 איש וזמר. גם זה יבוא, אולי.

נהנים מהפעלת השרירים ומהלימוד אצל ריקי. בארץ מופיעה ריקי בשמחות. כמעט ולא תמצא מי שיתקרב אל תלבושת 2,500 הדולר שלה ויוספה להדביק שטרות כסף על גופה. "מרגישים שאני אחרת, אמנית" היא אומרת. האמנות אצלה במקום הראשון ולאחריה עקרות הבית. גם את זה, לדברי בעלה, היא עושה כמלכה. בד"כ אפשר לקרוא בעיתונים על אמן זר הנוסע להופעה מיוחדת בחו"ל. ריקי כבר רגילה לגיחות קצרות שכאלה.

לא זומן חזרה מרומא, הופיעה במלון "גרנד הוטל" בשמחה יהודית ואחד שהביט בה בערגה היה לא אחר מאלן דלון, שהתארח במקום. בין שאר הדברים שהספיקה לעשות במשך השנים היו הופעות במרתונים של ריקודי עם, השתתפות בתוכניות טלוויזיה כמו "אלגרו" ו"המסעדה הגדולה", הקלטות של קלטות וידאו ו... ללמוד ערבית.

את המקום שריקי תופסת על מפת ריקודי הבטן אי אפשר לקחת ממנה. היא בצמרת, ותמשיך לרקוד ולחולל כל עוד תוכל. כל הרקדניות החובבניות, הילדות, תעלמנה, קרוב לודאי ולריקי ובעלה פינו אין ספק שהיא תשאר. לפי כמות ההזמנות שהיא מקבלת, נראה שהם יודעים מדוע.

בשנים האחרונות גברה הפופולריות של ריקודי הבטן בישראל. בד בבד נוצרה לרקדניות תדמית שלילית משהו. כל אחת כמעט, יכולה לעטות על עצמה בגד סקסי ולענוט. מצב זה אינו נסבל בעיני ריקי, הקובלת על חוסר המקצועיות המבישה של רוב הרקדניות, המורידה את רמת הריקוד ועימה את התייחסות הקהל לריקוד ולרקדניות.

קשה לריקי להשלים עם העובדה שכיום ילדות בנות 10 פחות ורקדות בשמחות ובאירועים אחרים. ריקי מרגישה עצמה כמקצוענית לכל דבר, כמלכת ריקודי הבטן היא כואבת את הנעשה בתחום זה בארץ.

"ריקי נולדה לריקודי בטן" אומר פינו, בעלה, איש יחסי הציבור שלה ומה לא, בעצם. את דרכה היא התחילה בלהקת "ענבל", התקריבה ועוד יותר לריקוד המזרחי כשלמדה ריקודים הודיים ומשם הישר אל בימות ריקודי הבטן.

היום היא מנהלת שני בתי ספר לריקודי בטן, בכפר המכביה ובבתיים. בית התלמידים יש גם גברים. אף לא אחד חושב על פריצת דרך כרקדן הבטן ממין זכר הראשון בארץ, פשוט

היכל הספורט ע"ש גולדברג

עיריית ירושלים המחלקה לנוער ספורט וחברה האגף לאירועים ואומנויות

היכל של מחול מס' 1

לראשונה בירושלים ערב מחולות עמים

בהנחית: אבידע איילון

שולה ברקת

סירל פורמן - 10 פופר

ההרקה תתקיים בהיכל הספורט ע"ש גולדברג רח' שטון

מוצאי שבת כ"ג טבת תשמ"ט 31.12.88 בשעה 20.30

נא לבוא בנעלי ריקוד או התעמלות

כרטיסים במחיר 8 ש"ח ניתן לרכוש בקופת ההיכל "היכל של מחול" מס' 11 ערב ריקודי עמים יערך ב"4.3.89

INSTITUTE OF FITNESS AMERICAN - ISRAEL

המדרשה לתרבות הגוף אמריקה - ישראל

הרשמה נמשכת

קורס מדריכים לפעילות אירובית וכושר גופני
Exercise Instructors and Fitness Professionals

לפי תקנון והכרה בינלאומית קורסי בוקר וערב

כמו כן מציעה המדרשה

אורח חיים בריא

סדנאות בנות 8 מפגשים ברפואה מונעת כולל נושאים בתזונה פעילות גופנית והרגלי חיים נכונים.

כוריאוגרפיה אירובית ושימוש במוסיקה

סדנה בת 6 מפגשים למדריכי אירובי בחודשים ינואר-מרץ 89

בקרת משקל

המדרשה פותחת קבוצות עזר לבעלי משקל יתר להשגת ושמירת משקל אידיאלי ולשינוי הרגלי אכילה.

מוסיקה בתנועה

המדרשה מציעה מנוי שנתי או רכישה חד פעמית של קלטות מעובדות ומותאמות לפעילות גופנית ואירובית.

לפרטים: המדרשה לתרבות הגוף אמריקה ישראל רחוב איילת 52 תל אביב 66845 טל' 03/839923

במפעל לריקודי עדות ואמנויות אתניות

מאת: רנה שרת,
ד"ר יצחק אטנולף

ישראל ינוקא בבולי
ז'וויטיאשוילי בריקוד חופשי.
באיודע "אסיף צלילים
ומחולות".

תחרות הוא אמצעי מקדם, חתירה להישגיות ולהצטיינות תואמת את אופי הריקוד העממי הגרזי, שהיסוד התחרותי-הישגי הוא ממרכיביו הבולטים. בתחרות טמונה גם סכנה. שכן תחרותיות יתר עלולה לחבל במטרות החינוכיות. על כן ניתנה תשומת לב מירבית וקפדנית לבניית תקנון המגדיר בדיקנות את חובות הלהקות, את נוהלי התחרות ואת הקריטריונים לשיפוט, שבכללו: איכות ביצוע, כוריאוגרפיה, משמעת להקה, רושם כללי (לרבות תלבושת, הופעה, מוסיקה ותואם בין ליווי מוסיקלי וריקוד).

מי ומה בתחרות:

תחרות השתתפו שש להקות ובהן 350 רקדנים צעירים מן היישובים: **ירושלים** (בהדרכת מיכאל ספיר, בחסות התאחדות עולי ויוצא גרוזיה); **חולון** (בהדרכת גורם מיכאלשווילי, בחסות

העדה הגרוזית. העדה העתיקה של יהודי גרוזיה, המתייחסת על גלות עשרת השבטים, חיתה בדרך כלל בהרמוניה עם העם הגרזי הסובב אותה ובמרוצת הדורות ספגה את שפתו ותרבותו יחד עם שמירתה של ייחודה הדתי-לאומי. במסורת יהודי גרוזיה, מחול הוא אמצעי חינוכי חשוב, מכשיר לעיצוב אופיו ואישיותו של האדם הצעיר. הריקוד העממי הגרזי נוצר בהשראת הנוף ההרי הקווקזי המפורסם ביופיו. תנועות הרקדנים מאזכרות תנועות סוסים ופרשים והווי קרבות, שליוו את ההיסטוריה הגרוזית. בריקודים אלה מודגשים יסודות הכוח והזרירות כביטוי לאידיאל הגברי, עדינות ואצילות בתנועות רכות וזורמות כאידיאל היופי הנשי.

במשך השנים שחלפו מאז גלי העליה שלאחר מלחמת ששת הימים, פעלו בארץ מספר להקות ייצוגיות של יוצאי גרוזיה, כולן של מבוגרים, אך בהדרגה נפקה פעילותן. בשנים האחרונות חלה התעוררות בקרב בני העדה והתחזק הרצון להמשיך את מסורת הריקוד. בעידוד המפעל לריקודי עדות פועלות כיום כשמונה-עשרה להקות מחול עממי גרזי, הכוללות כאלפים רקדנים, רבים מהם גילאים צעירים מאוד (החל מבני 5-4) כדי להבטיח טווח פעולה ארוך והמשכיות.

תנופת מחול זו קיימת הודות לכעשרה כוריאוגרפים, שהשלימו את הכשרתם המקצועית הן כרקדנים והן כיוצרים, בטרם עלותם ארצה, והיו פעילים בשדה המחול בגרוזיה. ליד הכוריאוגרפים הבכירים פועלים מספר מדריכים צעירים ובדרך זו קם דור המשך, המבטיח את רציפות המסורת. על ידי כוחות מקצועיים אלה ובעזרתם הנאמנה של ההורים מוקדנים תרבות המחול למאות רבות של ילדים.

למה תחרות?

אחר מספר שנים של פעילות להקות המחול בהיקף נרחב נוצר צורך למצוא אמצעי מדרבן להעלאת הרמה של הרקדנים ולחזוק המעורבות של כל הנוגעים בדבר – הורים, מורים, פעילי תרבות במועצות פועלים, בעיריות, במרכזים קהילתיים, התאחדות עולי גרוזיה ועוד.

בשיתוף משדר החינוך והתרבות: האגף לתרבות ולאומנות והמרכז למורשת יהדות המזרח

שני אירועים גדולים התקיימו הקיץ בשיתוף המפעל:

1. ברחבי מוזיאון ישראל התקיים ב' באוגוסט אירוע "אסיף צלילים ומחולות", שאיפשר הצצה אל העולם העשיר של מורשת עדות ישראל.

רבות מדובר על חשיבותה ומקומה של מורשת העדות בחברה ובתרבות הישראלית. הצגת מורשת זו ברחבי מוזיאון ישראל היא אחת הדרכים המתאימות ביותר לחשיפתה לפני הקהל הרחב.

כד חסר עתיק, אפילו הוא מפויח וסדוק, מעורר התפעלות כשהוא מוצג במוזיאון בצורה אסתטית ומכובדת. על כן נישא ומואר, שעה שאם יוצג כלאחר יד, כחפץ רגיל, יתקבל בזלזול, בביטול ובהתעלמות. אף אל מורשת העדות במחול ובצליל יש להתייחס כאל נכס תרבותי מיוחד, המחייב הקפדה בבחירת דרך הצגתו באופן שיודגשו היופי והעדר האמנותי שבו.

מוזיאון ישראל היה אכסניה נאה ביותר לאירוח אירוע שכזה. במבואות המוזיאון קיבלו את פני האורחים "הכליזמרים" במוסיקה חסידית: במעלה הדרך – קבוצת מנגנים ומתופפים במוסיקה עממית גרוזית ובריקוד חופשי בהשתתפות הקהל, ועל הרחבה – צלילי "וורנה" ופעילות "דולה" וריקוד כורדי בהשתתפות הקהל. באדיטוריום אירח ד"ר אבי אמולג והנחה אמנים עממיים, סולנים, בשירה, בנגינה ובמחול.

על הבמה בגן הפסלים עלו רקדנים מיוצאי תימן, גרוזיה, חבאן, כורדיסטן, הרי האטלס ורקדני דבקה מקלנסווה. המופע הסתיים במחרות ריקודיים ישראלית שהדגישה את פעימת ההווה.

באירוע השתתפו האמנים: לאה אברהם, דלה אביזמו, ברורה יצחק הלוי, ירדן טלגאנוב, שרה חרט, והלהקות: פעמי תימן, שבע אחיות, החבאנים מברקת, קלנסווה, נוער גרוזי ירושלים, והורה ירושלים. הפקה: מחלקת אירועים של המוזיאון – צבי הילמן, מלכה ליסי, מייק גולדשטיין.

2. פסטיבל ארצי ראשון של להקות נוער למחול גרזי

ב' בספטמבר התקיים בבנייני האומה בירושלים פסטיבל ארצי ראשון של

להקות נוער למחול גרזי בישראל. הפסטיבל נערך בחסות סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון. שותפים להכנת הערב היו: התאחדות ארצית של עולי ויוצאי גרוזיה בישראל, עיריית ירושלים (ארגון והפקה). המפעל לריקודי עדות (יעוץ אמנותי). הניהול האמנותי של הערב היה בידי ד"ר יצחק אטנולף, רכז הלהקות הגרוזיות של המפעל. הפסטיבל התחרותי היה תמרור דרך חשוב בפעילות המחול הענפה של בני

העירייה ומועצת הפועלים); **אור יהודה** (בהדרכת סימון ג'נהשווילי בחסות מועצת הפועלים); **לוד** (בהדרכת מלווינה שמלשווילי בחסות העירייה); **נהריה וקרית ביאליק** (בהדרכת שוטה צפנישווילי, בחסות המרכז הקהילתי והעירייה). הרפרטואר היה מגוון ועשיר וכלל: "פרחולי" – הורה; "חורומי" – ריקוד מלחמה; "אצ'רולי" – ריקוד חגיגה עליו; "אוסורי ומתאלור" – ריקוד תחרותי; "מתאלור" – הרדי; "בלת החסולורי" – ריקוד נשים מאזור חסולורי; "נדנדי" – ריקוד נשים; "סלחיני" – ריקוד חגיגי שקט; "תמונות מטביליסי העתיקה" – מן ההווי העירוני.

"שבע אחיות" – ריקוד כורדי ברחבת מוזיאון ישראל. "אסיף צלילים ומחולות".

ריקוד חורומי (מלחמה) - להקת אור יהודה שבחסות מועצת הפועלים.

התלבושות:

התלבושות נתפרו תוך שמירה על נאמנות למסורת והתוצאה היתה מרהיבה. הבנות ילדות הארץ הרשימו בשמלות המסורתיות המכסות את הגוף כולו, שבתוספת כתר וקישוטי ראש יצרו את הדמויות של שאיפה לאידיאל היופי הנשי המסורתי הגרוזי. הבנים, בחליפות הצבעוניות המעוטות בקישוטי כסף זהב, חגורות, פגיונות ומגפי עור הקרינו את אידיאל הכוח הגברי.

הליווי המוסיקלי:

תאום מלא בין המנגינים והרקדנים בזמן ההופעה הכרחי כדי להגיע לתוצאה טובה. על המנגינים לשמור על ערנות מתמדת לנעשה על הבמה וזה דורש מהם ריכוז רב. הליווי המוסיקלי בפסטיבל הצטיין ברמה גבוהה ותרם רבות לביצוע הריקודים. הצטיין אוטרי זיוף, שלווה בתיפוף ברציפות את כל הריקודים.

החלטות ועדת השופטים:

ו"ד ועדת השיפוט היה ד"ר דן רונן, מנהל אגף לתרבות ולאמנות במשרד החינוך והתרבות, וחבריה: אריה קטן (עיריית ירושלים), מרים בת-משה (מומחה לפולקלור גרוזי), דוד דטיהשווילי (כוריאוגרף גרוזי), חנה חונדשווילי (מזכירה). הוועדה עמדה על "הרמה הגבוהה של כל הלהקות, הכוריאוגרפיה, כושר הביצוע, הטכניקה והמשמעת וציינה כי "הבחירה היתה קשה, שכן ההבדלים בין הלהקות קטנים, בעיקר בין שלוש הראשונות".

הזוכים:

קום ראשון - חולון, בהדרכת גורם מיכאלשווילי
מקום שני - ירושלים, בהדרכת מיכאל ספיר
מקום שלישי - אור יהודה, בהדרכת

אחרי הפסטיבל:

ש להמשיך לבדוק ולברור את הדרך הטובה לקידום תוך שמירה על איזון בין החתירה להישגיות אמנותית, מטרות חינוכיות והישענות על המורשת המסורתית במנוף להשתלבות בחברה הישראלית.

המעוניינים בפעילות המפעל יפנו: רנה שרת, המפעל לריקודי עדות הועד הפועל, רח' ארלוזורוב, 93 ת"א המרכז לתרבות חדר 106 טלפון: 431493

בראשונה בתולדות להקות המחול העממי הגרוזי בישראל הופיעה להקה במחוזות ריקודיים ישראלים - להקת ירושלים היתה חלוצה בהתמודדות עם רכישת הסגנון הישראלי, החדש בשבילם. השתתפה גם להקת הזמר העממי "קולן", שנוסדה על ידי עולים מגרוזיה.

סימון ג'נהשווילי המטרה להעזר בפסטיבל תחרותי לקידום הלהקות - הושגה. באופן כללי הופגנה רמה טובה ובלטו כשרונות של סולנים צעירים, שהרשימו ביכולת הריקוד על האצבעות, בקפיצות נועזות ובסיבובי ברכיים.

מחוץ לתחרות:

ת הפסטיבל פתחה תזמורת הנוער של עיריית ירושלים בניצוח איתן אביצור.

המדור לריקודי עם

אני מקווה שנצלית להחזיר ולהפיץ את ריקודי העם, להכשיר ולטפח מדריכים ומדריכי להקות ולקיים אירועים מרכזיים. פעילויות נוספות מתוכננות. עבודה נעימה ופוריה לכולנו ברכה דודאי המדור לריקודי עם המעוניינים בפעילות המדור יפנו: ברכה דודאי, המדור לריקודי עם הועד הפועל, רח' ארלוזורוב 93 ת"א המרכז לתרבות חדר 103 טל. 431897

המחלקה לתרבות ולאמנות - המדור לריקודי עם ארגנה ערב מחולות. בערב זה לקחו חלק להקת המחול של הטכניון - אבא חושי ולהקות המחול של קרית שמונה ולהקה דרוזית מעין קניה. הוחלט להפוך את האירוע לאירוע שנתי, בסוכות. הערב הסתיים בהרקדה ע"י מאיר אלפסי. השנה יפעלו שבעה אולפנים להכשרת מדריכים לריקודי עם, אולפן להכשרת מדריכי מודריכים יוצא לדרך בסמינר הקיבוצים. אנו עומדים בפני שנת עבודה חדשה.

ביוזמת המדור לריקודי עם התקיימה בסוכות, בגבעת ברנר. הרקדה חגיגית עם יוצרי ריקודים. הוקמה וועדת פעולה משותפת של המדור לריקודי עם ושל אירגון המדריכים לריקודי עם. חברי הוועדה המשותפת בחרו את המרקידים והריקודים לכנס גבעת ברנר. האוירה היתה נפלאה והמשתתפים נוכחו לדעת שאפשר לרקוד ולהרקיד שעות רבות לריקודים וותיקים שהפכו לנכסי צאן ברזל של התנועה לריקודי עם. מועצת פועלי קצרין בשיתוף

מאת: ברכה דודאי

לוקדים

הקיץ יצאו לחו"ל כ-50 להקות ריקודי עם אשר ייצגו אותנו בפסטיבלים, בערים תאומות ובחילופי נוער. מכתבי הערכה רבים הגיעו אלינו ואל משרד החוץ. רוב הלהקות הצטיינו בהופעה מכובדת ובייצוג הולם. להקת "גוונים" מראשון לציון זכתה בפרס ראשון על שמחת חיים בפסטיבל דיוון. ולהקה - יישר כחי!

הקלטות חדשות

1. **שם המוצר:** 98 א' ריקודים חדשים (קלטת אודיו - 46 דק')
הפקה: מרכז ההקלטות לריקודי-עם.
התוכן:

דבקה כרמיאל
 יא ג'מעה (ב. תירם) על הדרך
 ספור של אהבה כמו שאת (א. רוני)
 הנסיכה והרוח יה ג'מעה (נ. בשארי)
 דוהרים סוסים שמש לים שוקעת
 שיר המורל פרח במדבר
 סימן שאני אוהב בעלייתי שם יפתי מורי
 אל בורות המים (גבעתרון)
 לקלטת מצורפת חוברת הדרכת הצעדים.

2. **שם המוצר:** קלטת להרקדה מס' 2 (קלטת אודיו - 46 דק').
הפקה: מרכז ההקלטות לריקודי-עם.
התוכן:

ושוב אתכם עצי הצפצפות הורה ממטרה אהבה פשוטה ערב בא שחרחרות קוראים לנו ללכת אהבת החיילים סתיו לבן אל תירא שב אני אלך בלדה למעיין ארץ ישראל יפה לך למדבר שבולת בשדה גאולים
 שמחת העמל גוויים
 לרכישה בחנות: אדר - סוכנויות אודיו בע"מ, החשמונאים 105 ת"א 03-5610482.

3. **שם המוצר:** השתלמות מס' 10 (קלטת וידאו - 120 דק').
הפקה: המרכז לטיפוח המחול - עמנואל, 03-5056387.
התוכן:

מקריס ארוס	יאסס
הספיקו מהיר	טנגו עכשיו
הספיקו איטי	שיר סתיו
הספיקו טון דרומי	לחיי העם הזה
זונרטיקוס	יש עת לעמל
פסדובלה	שיר החתונה
טנגו	כשנבוא
צ'ה צ'ה	על הדרך
טויסט	פתחי את התריס
וולס	מרינה
רוקנרול	טנגו תורנות
צ'רלסטון	דוהרים סוסים
	סמבה
	לקלטת מצורפת חוברת הדרכת הצעדים.

4. **שם המוצר:** ריקודי ילדים ומתחילים (תקליט)
הפקה: ממך הפקות, ברדיצבסקי 20 ת"א 03-5619303
התוכן:

מיס מיס	היפו היפי
הבו לנו יין	ברבאבא
נגון עתיק	אחותי הקטנה
אור חבצלות	שובי דובי
בת צורים	הטיול הקטן
ארץ ישראל	נד נד
יש לי חבר	עגלה עם סוסה
חוטים של גשם	תרנגול בן גבר
	ילדיסקו

להלן רשימת ההשתלמויות שנוערכו לאחרונה ורשימת הריקודים הנלמדים, **החדשים בלבד** - שלא נלמדו בהשתלמות קודמת. רשימה זו אינה משקפת את מכלול החומר הנלמד בהשתלמות.

השתלמויות

השתלמות שנייה
המקום: מרכז הפיס גולדה תאריך: שבת 10/10/88
המפיק: מישאל ברזילי

שם הריקוד	המחבר
נופים אריאל מה טוב כמו שאת	מושיקו הלוי מושיקו הלוי מושיקו הלוי אלי רוני

השתלמות שלישית
המקום: מרכז הפיס גולדה תאריך: שבת 11/5/88
המפיק: מישאל ברזילי

שם הריקוד	המחבר
יא ג'מעה איחולים שיר לשחרחרות כמו יין בעלייתי שם יפתי	איירה וייסברוד מייק ורון יודם כהן ישראל שבתאי יהודה עמנואל

השתלמות ראשונה
המקום: קיבוץ שפיים תאריך: שבת 17/09/88
המפיק: יואב אשריאל

שם הריקוד	המחבר
יא ג'מעה אור הנסיכה והרוח שיר המורל שמש לים שוקעת על הדרך	בנצי תירם שלמה ממך ספי סימן טוב רוני סימן טוב מרקו בן שמעון אבי פרץ

מחלה

המרכז למחול בירושלים
 MEHOLA - JERUSALEM DANCE CENTER
מנהלת אומנותית - שוקי הופמן

פתיחת החוגים ב-10.88
ההרשמה בין 9.00-19.30
רח' עמק רפאים 43 (בכניסה לבריכת י"ם)
 טל: 666414

- **סופסופ**
מאיר אלוני
- **ריקודי שנות ה-60**
לבוגרים ומבוגרים יום חמישי - נעמי וג'נגי ארגוב
- **לכתות ז'יא' מוצ"ש**
רמי שטרן ומוטי קוצר
- **בלט קלאסי - גבי בר-לרמה גבוהה**
איציק טאפיר - **המבלט הישראלי** עינת לאור - **גבי לוי**
- **בלט מודרני - דינה ביטון, גילת בן גיל**
- **ג'אז - לויס ממון, מינה נחמני,**
לילי טרוצ'ק, סיגל רוט
- **ריקודי עמים - סירל פורמן**

לנשים
 דליה סבו
 ליאורה מזרחי
 חלי פלולי

לגימלאים
 תרצה תורג'מן

הנהלה אלקסלסי (אלקס) מאיר - שלומי הופמן

3. זמן התרגול – הפעילות תימשך ללא הפוגה במשך 15 עד 45 דקות. זמן האימון תלוי בעוצמת הפעילות. שיעור בעוצמה נמוכה, יימשך זמן רב יותר.

כיתות להתעמלות אירובית מתרבות מדי יום ביומו והפופולריות שלהן גוברת בקצב מהיר, אך לצערנו, גם התפיסה המוטעית, אי ההבנות ואיתן מספר הפגיעות, גוברות באותו קצב.

מעורר בסיסי לשעור אירובי

1. הדרכה הטרום כיתתית, בעיקר למשתתפים החדשים, כוללת את הנקודות הבאות:
 1. אישור רפואי – ודא שתלמידים חדשים מודעים למצב בריאותם ומגבלותיהם ויודעים לתפקד בהתאם. המלץ על בדיקות תקופתיות.
 2. הסבר על הפעילות האירובית. בדוק דופק לב במנוחה וחשב את טווח המטרה, או כפי שהוא מכונה – דופק לב במאמץ, או דופק לב אימוני.
 3. המלצות על לבוש והנעלה מתאימים.
 4. הסבר לגבי רמת הכתה וההשתתפות – אין זה ספורט תחרותי, האימון הוא אישי, בתוך הקבוצה.
 5. הסבר על חשיבות הנשימה הנכונה.

להדרכת שיעורי אירוביקה כלליים. השיטה הכללית הנקטת בזה אינה מותאמת כוריאוגרפית ליצירה מוסיקלית זו או אחרת (כבמחול אירובי), אלא העקרונות מותאמים לכל סוגי הפעילות האירובית.

מטרת ה"תקן ורווי הנחיה", לספק למשתתף ולמדריך המקצועי מידע עדכני במתכונת הקלה לביצוע: כיצד להעביר שיעור שהוא יעיל ומהימין ובו בזמן מאפשר למדריך ולמתאמן יצירתיות הטבועה בסוג פעילות משלהבת מעין זו.

לשם כך, נפתח מסלול מיוחד להכשרת מדריכים ומתרגלים ללימודי הסמכה ותעודה על פי התקן הבינלאומי.

עם ה"תקן וקווי הנחיה", אנו עדים לעיצוב החוקים ולצעד הראשון ביצירת תקן ביצועי, המקובל על הציבור העולם המקצועי, שלאורו ייבחנו יכולתו וכישרונו של המדריך.

להלן כמה מהעקרונות, ההגדרות וההמלצות המופיעות ב"תקן וקווי הנחיה" של המדרשה לתרבות הגוף, לעריכת שיעור אירובי קבוצתי:

מאת: ד"ר דבורה ב.חמי.

1. הדרכה טרום-כיתתית.
2. חימום: איוון בין מתיחות סטטיות (חימום סטטי) ותרגילי תנועה קצביים (חימום דינמי) [7 דקות].
3. תרגילי עמידה: מקבוצות התרגילים הבאות בסדר העדיפויות כלהלן:
 - * תרגילי רגליים בעמידה (על פי בחירה).
 - * זרועות, חזה וכתפיים [4 דקות].
 - * אירוביק והרפייה שלאחר האירוביק [20 דקות].
 - * תרגילי מותניים [5 דקות].
4. תרגילי קרקע: מקבוצות התרגילים הבאות בסדר העדיפויות כלהלן:
 - * ירך חיצונית [4 דקות].
 - * ישבנים [5 דקות].
 - * ירך ימנית [4 דקות].
 - * בטן [5 דקות].
5. מתיחות סטטיות והרפייה [6 דקות].

כאשר מדריך מעביר שיעור אירובי הוא חייב להצמד לעקרונות הפיסיולוגיים הבסיסיים ולבצע את הדרישות, שבעזרתן ישפר את סיבולת הלב-ריאה והן:

1. תדירות התרגול – יש להתאמן 3 עד 5 פעמים בשבוע. פעילות של פעם או פעמיים בשבוע לא תשפר את הכושר האירובי.
2. עוצמת התרגול – תלויה ברמת הכושר העשויות של המתאמן, בגילו ובדופק ליבו במנוחה. השיעור במחול אירובי יועבר כך, שיעוצמת הפעילות של המשתתפים תהיה בטווח דופק לב שבין 60% ל-90% מדופק הלב המירבי של המשתתפים (חישוב מדויק ינתן בכתבה הבאה).

א. תה רוצה להיות בכושר ובריא? אתה רוצה לפתח מראה נאה וחתוכי גוף ללא דאגות, כך שתיראה ותרגישי בכיף לשאריות חייך? החלטת שאחרי שבת תתחיל במשטר הכושר החדש. עד יום רביעי, גופך קואב ומתוח. אתה רעב וגם קראת מאמר שבו נאמר שפעילות גופנית גורמת לפגיעות ופציעות ושלהיות בכושר אין הכוונה בהכרח להיות בריא. מובלבל וללא אשליות הצתת סיגריה וויתרת על התוכנית.

זהו סיפור עצוב אך מצוי ביותר. כששיגעון האירוביקה הגיע מארה"ב היינו בלתי מוכנים לו לחלוטין. לא היו מספיק מורים לספק את הדרישה הגוברת לכיתות המחול אירובי. כך, אחרי כמה שיעורים, עיון מהיר בספרה של ג'יין פונדה וצפיה בכמה קלטות וידאו, עמדת גם את זרזות את המשתתפות בכתתך להתאמץ עד כאב. אין צורך בהכשרה, טענת התוצאה היתה מרה לגבי משתתפים רבים באירוביקה. גופות לא מחוממים ולא מוכנים נעו בתנועות בליסטיות ומהירות, עם הדרכה מעטה או בכלל לא. עקוב אחרי הגוף הנע בשורה שלפניך, כיצד הוא מתכווץ, מסתובב ומתעקם וחקה אותו כמיטב יכולתך, תוך כדי חריקות ואנקות של המפרקים והשרירים המתוחים. אין פלא שהיו כל כך הרבה פגיעות ופציעות. שום דבר גרוע אינו טמון בפעילות גופנית והתעמלות, רק הדרך בה נקלט ענין המחול בארץ, ללא אזהרה והכנה מוקדמת.

מקצוענים וחוקרים בשטחי מדעי הספורט, כתבו רכזים שלמים בנושאי הפסיכולוגיה של תחומי ספורט רבים, כגון טניס וכדורגל, אך ההתעמלות האירובית היא "עולה חדשה" יחסית בשטח הספורט וה"פיטוט" ומשמשת מוקד למחקרים מדעיים רבים. הרבה נכתב על צורות שונות של ספורט אירובי, כגון: ריצה, רכיבת אופניים, שחייה והליכה, אך האם הדרישות של הפעילות האירובית, בדרך שפעילות זו מבוצעת בתוך כיתה, שונות מתחומי הספורט האירובי האחרים? כיתות להתעמלות אירובית מתרבות מדי יום ביומו והפופולריות שלהן גוברת בקצב מהיר, אך לצערנו, גם מספר הפגיעות, גוברות באותו קצב. הדבר לו אנו עדים בשלב זה, הוא למעשה ספורט המבוצע ללא חוקים. השתתף בכיתה אחת וראה מדריך מבצע תרגיל בדרך אחת, בה מדריך שני מבצע את התרגיל בצורה הפוכה לחלוטין. המדריך והמתאמן כאחד פועלים ב"חלל חינוכי", מסתמכים בעיקר על תרגילים שאומצו משטחי ספורט אחרים, כמו ריקוד וריצה. מה שאנו מגלים, כמובן, שהדרך הבטוחה והיעילה לביצוע אימון אירובי כיתתי, היא שיטה חינוכית-למדוית בפני עצמה, הדורשת את התקן והחוקים שלה. המדרשה לתרבות הגוף אמריקאית-ישראל, שנוסדה בתחילת 1986, באה לספק, בין השאר, מסגרת תומכת ומסייעת שמתוכה צמחו "תקן וקווי הנחיה" לפעילות אירובית זו.

ה"תקן וקווי הנחיה", שהוכנו בשיתוף פעולה עם ועדת מומחים ארצית ועם ארגונים בינלאומיים הקשורים ברשויות ספורט, מרכזי מחקר, ארגוני מורים ואגודות כושר, מהווים גישה שמרנית וקפדנית

מאת: דורון קלינגהופר

סמבה

הכח המניע

ה"באטריה" – סוללת כלי ההקשה של הסמבה, היא הכח המניע.

סקציה מתוך ה"באטריה". סוללת כלי הקשה של ביה"ס לסמבה של ת"א בניאוחו של לואיז קרלוס דה פאולה מרעידה את האספלט בפתחת "מסטיבל הים התיכון" באשדוד.

הגבוהות חשובות ביותר לגוון הצלילים של הסמבה. "רקורדו" – קיים בפולקלור של ארצות רבות. בקובה הוא מופיע כ"קיש-כביסה". בברזיל הוא עשוי מתכת ועליה סדרה של קפיצים מתוחים אותם מגרדים במוט מתכת. "שוקאליו" או "גאנה" – מקורו מן השבטים האינדיאנים – תושביה הקדומים של ברזיל. צורתו הגלילית והמתכתית הנוכחית היא התפתחות ממשפחת ה"מראקאס" שבמקור היתה דלעת מלאה גרעינים ושיני חיות. אכן, אין כמו הסמבה, אך בלי "באטריה" אין סמבה!!

הוא הגבוה ביותר ביניהם. הוא מבצע משפטים מוסיקליים מדהימים וסינכופות בלתי צפויות וגם לו תפקיד סוליסט קבוצתי חשוב. "פאנדרו" – מעין תוף-מרים. הגיע לברזיל באמצעות הפרוטוגונים שקיבלו אותו מהערבים. קיצבו גמיש ורוטט והוא כמעט קופץ מידי של המתופף. צורת ההקשה הלהטוטנית שלו ואופיו המצלצל והמקיש במקביל, נוסכים חיוך של שמחה על פני נגניו.

"אגוגו" – מקורו בטקסים הדתיים האפרו-ברזילאיים בהם ליווה את תופי ה"טאס-טאס". יש לו שתיים שלוש ואף חמש פיות ונקישותיו המתכתיות

א ין כמו הסמבה! סמבה פרושה "באטוקאדה" היא צורת הליווי הקיצבי של סקצית כלי ההקשה לריקוד הסמבה. ה"באטוקאדה" מבוצעת ע"י ה"באטריה".

סוללת כלי ההקשה של ביה"ס לסמבה היא אשר יוצרת את מקצב הסמבה המהפנט ונקראת "בטריה". תפקידה לקבוע את קצב התקדמות הריקדים ולשמור על אחידות השירה והתנופה של כל מרכיבי התהלוכה.

ה"באטריה" מורכבת מהסקציה הריטמית העשירה ביותר בעולם: 10 כלי הקשה שונים המוכפלים בעשרות עד מאות מתופפים. נדמה שכלי הקשה אלו מעוררים ומגדירים את הדי התופים הרדומים בתוכנו.

ה"באטריה" איננה סתם צרוף של 10 כלי הקשה מוכפלים במאה. לכל כלי מה"סורדו" הכבד והמכובד ועד ה"רקורדו" הקל והמבודת. זהו הצרוף המיוחד של כל הצלילים אשר גורם לשמלות ה"סאמביסטייות" (הרקדניות) להסתחרר מהר יותר; לדגל ביה"ס לשרטט ערבסקות מסולסלות באויר, ול"פאסיסטים" (רקדני הסמבה המצטיינים) להרעיד את האספלט בהתפרצויות של עונג.

למרות השימוש בכלי הקשה זהים, נבדלת כל "באטריה" מאחותה במיקצבה ב"ברקים" (עצירות) ובמעברים מקטע לקטע. צריך רק אוויר לשימוע וטעם רב להעריך. מנהל ה"באטריה" מנצח בעזרת משרוקית אשר לה צופן מיוחד והוא שופע התלהבות ובטחון של מנצח דגול: הפודיום שלו הוא האספלט ושרביטו היא המשרוקית. עשרה כלי ההקשה היחודיים המרכיבים את הבאטריה הם:

ה"סורדו" – המסמן: הבסיס של הבאטריה המחזיק בהקשתו הקבועה והחזקה את כל מקצב ה-2 על 4 של רקוד הסמבה. מקורו בתופי ה"טאס-טאס" האפריקניים. זהו המטרונום של ה"באטריה" ובלעדיו אין סמבה.

ה"סורדו" – המצלצל: נותן את התשובה ל"סורדו" – המסמן, ותפקידו לעגל את ההקשה ולהשלים את המקצב. הוא לעולם אינו מקיש עם אחיו הגדול, אלא עונה לו ויוצר עימו במקביל דואט מרהיב ומקורי.

"ריפיניק" – במשפטיו הקצרים והמשושכפלים בצרורות מהווה ה"ריפיניק" את המאזניים הנאמנות של ה"באטריה". צריך הרבה ידע וזהירות בכדי לשלוט בכלי חשוב זה: כל שגיאה בתיפוף עליו צורמת ביותר ובלתי ניתנת לתיקון.

"טארול" – למרות שבמבט ראשון נדמה שקל לתופף עליו, זהו כנראה הכלי הקשה ביותר ב"באטריה". צלילו חשוב ותפקידו, בין השאר, לתמוך ב"ברקים" (עצירות), ולקבוא כלל ה"באטריה" לכניסה מחודשת בסיומם. הרבה הקרבה נדרשת מנגן ה"טארול".

ה"קוקיה": הגיעה לברזיל משבט הבאנוטו באפריקה. צלילה המייבב נוצר ע"י שפוף מוקלן במבוק המחובר לעור התוף. הקוקיה מדגישה את הלחן ושומרים לה תפקידי סולו. היא מייצגת את הבכי של אושר המלווה את עשיית הסמבה. "טאמבורין" – הקטן בתופים וצלילו

"סורדו-מסמן"

"סורדו-מצלצל"

"ריפיניק"

"טארול"

"קוקיה"

"טאמבורין"

"פאנדרו"

"רקורדו"

"שוקאליו" או "גאנה"

"אגוגו"

הצד השני של הכפילות

מאת: גיל עופר

קסמים (בכלל, צריך לזכור, שלא לכל בעיה יש פתרון. לעתים המצב הקיים הוא הרע במיעוטו, ופתרון שטחי עלול להחמירו):

א) כאמור לעיל, אישור המלחין יהיה תנאי ללימוד ריקוד בהשתלמות ולכל שינוי בסרט ההקלטה (שינוי מהירות, חיתוך וכד'). המלחינים גם יוזמנו להשתלמות כאורחי כבוד. אם המלחין כבר אינו בחיים, יומצא האישור המתאים מאקו"ם.

ב) מתכונת ההשתלמויות תשתנה: במקום 4-5 ריקודים חדשים, שבחר מארגן ההשתלמות (אם לפי טעמו ואם לפי המצאי שהיה בידו), יוצגו בשעה הראשונה של ההשתלמות 10-20 ריקודים חדשים (יוצגו בלבד, בלי לימוד), ובתוכם כל הריקודים ה'כפולים' (אם המלחינים יימנעו מלהתערב או יעניקו אישורים לכל מי שיפנה אליהם). אחר כך ידרג הקהל את הריקודים, כמו בפסטיבל הומר. בחלקה השני של ההשתלמות יילמדו הריקודים שהגיעו למקומות הראשונים. (מבין ה'כפולים' יילמד, כמובן, זה שיזכה במספר הקולות הרב יותר).

ג) ארגון המוקדים יערוך בעצמו השתלמויות כאלה ובמקביל יפיק על ההשתלמויות הפרטיות. השתלמות פרטית תיערך רק באישור הארגון ותותנה באלה:

- 1) רשימת הריקודים שיוצגו בהשתלמות ומחבריהם תישלח לארגון המוקדים ולכל המזומנים מראש. תיפסק מכירת חתולים בשק.
- 2) יתאפשר לכל מחברי הריקודים ה'כפולים' להציגם באותה השתלמות. לצורך זה, כל מי שחיבר ריקוד יודיע על כך לארגון, וזה ידא לידע את מארגן ההשתלמות.

סביר שמארגני ההשתלמויות הפרטיות לא יקבלו מרצונם את התנאים האלה, אך לארגון יש כוח לאכוף אותם, קרי: לצונזר על חבריו (בהסכמה דמוקרטית כמובן) להחרים השתלמות שאינה עומדת בתנאים ולסלק משורותיה את מי שיפר את הצו. עקב ניגוד אינטרסים, רצוי שמארגן ההשתלמות פרטית לא יהיה חבר בארגון, ומכל מקום לא בוועדת ההשתלמות בו או בוועדה מרכזית אחרת (אגב, אני מציע את ההצעות האלה כצופה מהצד; בעצמי איני חבר בארגון).

ג) פסילת ריקודים 'כפולים' תחריף עוד יותר את התחרות הפירונית בין המחברים והרמה תרד. התחרות צריכה להיות על איכות, לא על זמן. המחבר אינו צריך לחשוש מכך שהמנגינה תברח. עדיף בן נוסף שנוול בעתו, מפני יחיד, שמומי הלידה בטרם עת ניכרים בו.

החרמת ריקודים 'כפולים' אינה מוצדקת איפוא. הפתרון הוא תחרות הגונה, שתעניק הדמנות שווה (ככל האפשר) לכל מחבר. אני מציע את ההצעות הבאות בחומר למחשבה, בלי יומרה לטעון שהן פתרונות

ענקלה לוי מוסיף: 23.10.88

א. תגובתו של יואב אשריאל על "ריקודים כפולים" במגזין רוקדים מס. 2, מורידה את רמת העיתון. זוהי תגובה אישית ולא נוגעת לנושא. ובאשר לריקוד "רוח עצוב":

פעולתי זו היתה פרובוקציה מכוונת בתאום עם רוני סימן טוב. באמצעותה השגתי את המטרה: **יואב כבר נגד ריקודים כפולים**, וזאת בסתירה למה שכתב ברוקדים 2.

איני מבין מדוע היה צריך להשמיעני אישית, אם הוא בדעתו, הרי לא הזכרתי את שמו אפילו פעם אחת.

אחרי שרוני הביע התנגדות וחרטה על החלטתו הראשונה – אני הפסקתי ללמד את הריקוד.

הלקח – להפסיק לפתור בעיות אישיות ולנקוט נקמות באיצטלה אידיאולוגית, באמצעות הריקודים הכפולים.

כל מי שחושב כמוני, שאין ללמד ריקודים כפולים, שיפסיק להפיץ ריקודים כאלה. אחרת הוא טובל ושרץ בידו.

יענקלה לוי
קרית ביאליק

על ריקודים כפולים.

נב. (תוספת) לתשובתי על מכתבו של יעקב לוי ברוקדים מס. 2, בענין ריקודים כפולים לאותה מנגינה:

במכתבך התרעת בצדקנות נגד יצירת ריקוד כפול, ואילו אתה עצמך יצרת **ביודעין**, ריקוד שני לאותה המנגינה.

אני רוצה להדגיש במפורש: איני בעד "ריקודים כפולים", אני בעד שנחליט סוף סוף, ברצינות כנה ומיקצועית: מהו ריקוד עם טוב.

לא כל אוסף מקרי וגרוע של צעדים, שלא רוצים לרקוד אותם, מהווה ריקוד, וממילא אינו ריקוד כפול לריקוד טוב.

נמסר לי שחברת ופרסמת ריקוד שני לשיר "רוח עצוב", אעפ"י שידעת שרוני סימן טוב (יוצר מוכר), חיבר ריקוד לשיר זה, ופירסם אותו בהשתלמות ב'9.6.84.

מתברר שבקשת את רשותו לצעדה זה, לאחר מעשה, והוא לא הסכים לכך. בכל זאת פרסמת את הריקוד, וזאת בניגוד לאידיאולוגיה שלך. מסתבר שאתה מוכן למכור את האידיאלים שלך עצמך, עבור משהו שנראה לך כהצלחה אישית.

יואב אשריאל
גבעתיים

למערכת רוקדים שלום.

א. כמורה, וכאמא לילדים, עלי לצייץ כי התאריך בו התקיים פסטיבל כרמיאל הקשה מאד בתמרון בין מסיבות הסיום הרבות, ההתארגנות בבית הספר והרצון להשתתף בפסטיבל. ברור לי שיש קושי רב במציאת מועד נוח לאור הפסטיבלים **הרבים**, אולם יש לתת גם על כך את הדעת.

ב. הייתי מעונינת **במאמר סקירה** על התפתחות ריקודי העם בארץ בשנים האחרונות, ועל המצב כיום.

בכבוד רב
נירה זוהר
כפר בלום

על ריקודים כפולים.

לעורך מגזין רוקדים שלום. ברצוני להתייחס לתשובתו של יואב אשריאל ליענקלה לוי בכותרת – צביעות וקנטרנות.

כרוך שנים רבות ומרקי, כואב ומבייש לקרוא איך אנשים שהובילו ומובילים את המחול הישראלי, מכפישים האחד את השני במילים כמו "צביעות" "חפש, שפפש במעשיך" ועוד. איני חושב שהתבטאות כזו מוסיפה כבוד.

ידוע שישנן ידיביות ואיפירגון, בין מדריכים ויוצרים, וחבל שזה מתבטא כך במגזין.

צודק יואב אשריאל האומר ש"עם ישראל ירקוד את אשר הוא אוהב", זו בעצם המציאות.

כדאי לסכם את נושא הכפילויות בפורום מתאים. מה אפשר לעשות וכיום אין אולפנה אחת ויחידה שממנה יצאו הריקודים לכל עם ישראל. זה המצב כרגע, יש כפילויות ואין הרבה מה לעשות. תפקידו של המדריך לעמוד על כך שבחוג שלו ירקודו ריקוד מסויים ולא שניים שונים על אותה המנגינה, חשובה האווירה הטובה בחוג, ולכן אם יש ריקוד כפול לאותה מנגינה, מי שאינו רוקד לפי הנחיית המדריך, יתכבד וישב ריקוד אחד בצד.

בכבוד רב
אבי לביא
קיבוץ בית זרע

יון שלום רב.

אני מקדם בשמחה את העתון "רוקדים". אני מקווה שהוא יתפתח ויהיה כלי טיוב נאמן ומעניין לאלפי הרוקדים והמדריכים. אני מאחל לכולנו שהנהגה נשבע נחת ממנו, אכן יזומה ברוכה שאפשר להתברך בה.

עם זאת הרשה נא לי מספר הערות:

1. יש לשפר את העריכה ולהעלות את רמת הכתיבה והסגנון. רמת ההדפסה הנייר המשובח והעריכה הגרפית הינם עטיפה נאה ומושכת. חבל להתפשר על עריכה לקויה הגהות גרועות

ועברית משובשת, אין לי אלא לקוות שאלה הם החלי ליד, והמצב ישתפר.

2. קצת מפריעות לי כתבות ההשתבחות העצמית והראיונות ה"בומבסתיים" עם אנשים שעדיין אין להם כל כך הרבה מה לומר מחד ועם אנשים שיש להם הרבה מה לומר על ענוותנותם העצמית הרבה וצניעותם הנפוצה בראש חוצות מאידך.

3. דרכו של עורך נבחנת ביכולתו להביא לפני קוראיו מכתבי מערכת שיש לציבור עניין מיוחד בהם.

דומני שאם יחל הבטאון לתת במה לכל מיני אינטרסטים מסחריים שאינם תוכס כברם והצובעים את פרי הבאזים של מעשיהם במכתוב אידיאלי מזויף, וכל זאת בשם ה"נתונה" נמצא עצמנו עדים ל"מלחמות יהודים" שלא יוסיפו כבוד ונחת במעוננו. אנא חזק את הבטאון (מסכים שאין לקרוא לו מגאזין) ותן לו אופי שבסופו של דבר ייצג גם יופי.

בברכה,
צבי הילמן
ירושלים

רוקדים כותבים
רוקדים כותבים
רוקדים כותבים
רוקדים כותבים

קומה אחא

קראתי בהנאה רבה את ספרה של רינה שרת "קומא אחא - דרך רבקה שטורמן במחול" וברצוני להמליץ בפני קהל הרוקדים שיקרא ספר זה. לדעתי חובה על כל אדם שמתעניין בריקודי עם שיקרא את הספר. הספר כתוב בצורה פשוטה, ברורה ומעניינת מאוד. שני יסודות מרכזיים המשתלבים זה בזה מרכיבים את הספר: חייה של רבקה שטורמן ודרך יצירתה.

כדי להבין את מהות יצירתה, רינה שרת מספרת בהרחבה את הרקע שעליה רבקה גדלה.

הספר מגולל יריעה רחבה של חברה בהתהוותה: קשייה, בעיותיה והאידיאולוגיה ששררה בארץ. תוך כדי קריאה הקורא למד על תולדות הישוב, סופג את האווירה המיוחדת ששררה בארץ מסוף שנות העשרים ואילך. כיום עבור הדור הצעיר שחי באווירה שונה, ובמערכת מושגים שונה, זוהי חוויה לקרוא ולחוות אותם ימים.

כיום הריקוד מהווה פורקן ממתחים, "ניקוי ראש", גורם שמחה ואושר ומשכיח דאגות, ואין ספק שכל זה חשוב ביותר, אך כשקוראים את הספר מבינים שמעבר לגורמים ה"נ"ל הריקוד הוא חלק מתרבות עצמאית והתהוותה בארץ, שהתנועה בריקוד היא לא סתמית, זהו ביטוי תנועתי של רעיונות ומסרים שאותם היוצרת מנסה להעביר. מרתק לקרוא את הלבטים הרבים שבהם רבקה התלבטה כשיצרה את ריקודה. נוכחים לדעת שהריקוד הסופי הוא גיבוש של חיפושי דרך, חתימה להבעה מקורית, וחיפוש אחר יסודות תנועתיים שביצעו חוויות, רשמים ומסרים. דוגמא לכך היא דרך התהוותו של הריקוד "קומא אחא".

רבקה היתה נוכחת ביום העליה לקרקע של קיבוץ שדה נחום, והיה אחד מקיבוצי חומה ומגדל. בצורת ההקמה המיוחדת של ישובי "חומה ומגדל" היה משהו מסעיר ודרמטי, כיצד ב"יום הוקם ישוב חדש, עבודת החפירה של האנשים מן המרכז וההתפרצות החוצה הרשימה את רבקה, חוויה זו זכתה לביטוי כריאוגרפי בריקוד. ריקוד זה חובר בשנת 1945 ונרקד בשמחה והנאה עד היום.

כיום בשלהי שנות ה-80 של המאה העשרים, כשריקודי עם נוצרים חדשים לבקרים, כאשר מנגינה חדשה מושמעת ברדיו וכעבור כמה ימים כבר נוצרים כמה ריקודים למנגינה זו, והיוצרים נאבקים זה בזה, איזה ריקוד ישאר. כאשר חלק מן הריקודים הוא גיבוש של צעדות לצלילי מוסיקה, חשוב שספר זה יקרא, אולי זה ילוק או אדם, ויאט את הסחף שתנועת ריקודי העם מצויה בו. אולי ספר זה יעזור מחשבה שאפשר גם אחת.

ברכה
רבקה גוטמן
חולון

צלילי חצוצרה, תופים, חליל ואקורדיון קדמו את פני בשביל המוביל לאולם הספורט בגבעת ברנר, וגרמו לי לרקוד ולקפץ כבר בדרך לאולם. בהכנסי לאולם נגלה לפני מחזה מרהיב של מעגלי רוקדים, אוזנים די ביד, שירה אדירה בקעה מגרונם, פניהם מיוזעות והם שועטים קדימה בלהט עצום. במהירות נסחפתי במעגלי הרוקדים כשאני חשה תחושה של שמחה ובעיקר אחזה, הרגשה של "ביחד", הרגשת גאווה של חלק מתוך משפחה גדולה שרוקדת.

היה זה ביום חמישי 29.9.88 בהרקה חגיגית שנערכה בגבעת ברנר, ביחמת המדור לריקודי-עם וארגון המדריכים הארצי.

הרקדה זאת היתה יוצאת דופן ומיוחדת במינה, ואני שמשתפת במרתונים רבים, והרקדות למיניהן, מזמן לא חוויתי חוויה מסוג זה.

בהרקדה זו לקחו חלק יוצרים רבים, מחלוצי היוצרים בארץ - רבקה שטורמן - דרך יוצרים ותיקים וצעירים, יחד עמם נטלו חלק מרקודים ותיקים כמו תרצה הודס, לצד מרקודים צעירים וחדשים. מדריכים ורוקדים מכל קצווי הארץ נקבצו ונרתמו זה לתרמו לאווירה המיוחדת שנוצרה.

בשלב מסוים ברכה דודאי, העומדת בראש המדור לריקודי עם, בקשה ממאות הרוקדים לשבת על רצפת הפרקט, ופנתה לרבקה שטורמן שתדגים במרכז המעגל את ריקודה "אייתי מלבנון". היתה זו חוויה מרגשת לראות את חלוצת הריקוד הישראלי, נעה בחן ובקלילות, על אף גילה, לצלילי התמורת שנגנה את "אייתי מלבנון". רבקה זכתה למחאות כפיים סוערות שהביעו את רגשי ההערכה והאהבה שנושאים לה מאות הרוקדים שהשתתפו.

אין ספק שרפרטואר הריקודים תרם לאווירה החוויה המיוחדת. היה זה מסע לאורך תולדות ריקוד העם הישראלי. נרקדו ריקודים משנות 40, 50, 60 ו70 ומעט (באופן יחסי) ריקודים חדשים, ריקודים אלה נרקדים מעט מאוד בחוגים או בהרקדות והיתה זאת הנאה רבה לרקדם. ערב זה היווה הוכחה שניתן לערוך הרקה לשמה המורכבת מריקודים ישנים ואהובים הגורמים ללהט והתלהבות הסוחפים עמם מאות רוקדים.

ערב נפלא זה התאפשר בזכות שיתוף הפעולה שנוצר בין המדור לריקודי עם וארגון המדריכים הארצי ויש לברך על שיתוף הפעולה בין שני גופים מרכזיים אלה. רק בזכות העבודה המשותפת והסדר המחיצות, והיתה תחושה של "ביחד", תחושה שאנו חלק ממשפחה אחת גדולה, משפחת הרוקדים.

אני, כרוקדת מן השורה, מקווה שזוכה לפעולות נוספות בשיתוף המדור והארגון שיגרמו לכולנו הנאה וחוויה מיוחדת.

רבקה גוטמן
חולון

קטלוגים... קטלוגים...

למעלה מעשר שנים חלפו מאז החילותי במבצע. עשור של שיתוף פעולה מוצלח, בין מדריכים ויוצרים שהתלהבו מהרעיון. כיום יכול אני לראות ברכה בעמלי. אלפי רקדנים ומדריכים ברחבי העולם נוקטים לשרותי המחשב שייצרת ואף רכשו מפרסומי במשך השנים. עבודת העדכון המפרכת של שמות הריקודים, המלחינים והיוצרים הינה עבודה יומיומית מיגעת. כל ריקוד המגיע, מתורגם לאנגלית ומוכנס לזיכרון המחשב. פעמים רבות מגיעים ריקודים ללא שמות היוצרים והמלחינים, ואז מתחילה עבודת הצוות המפורד ברחבי ישראל והעולם, לאתר את היוצר או המלחין של הריקוד.

מדריכים רבים, וותיקים וצעירים כאחד, נוקקו לא פעם לשירותי התרגום שלי, לברור על כפילות של ריקוד או קיומו של ריקוד. מטרת המבצע הינה לרכז את כל הריקודים שחוברו ומתחברים מדי חודש בחודשו, בין בארץ ובין בחו"ל, לקטלוג אחד מרוכז ומעודכן. יוצרי ריקודים המעוניינים שריקודיהם יתורגמו ויוכנסו למחשב, מתבקשים לשלוח העתק קריא אל הכתובת למטה. מדריכים ורקדנים המעוניינים לרכוש את הקטלוג רב הדפים, או ריקודים מתורגמים לאנגלית, מתבקשים לכתוב אלי לקבלת פרטים.

הנני מקווה שציבור המרקודים והרוקדים בארץ, יצטרף אף הוא לאלפי המדריכים ברחבי העולם, לחגיגת העשור, ויתן כתף למבצע חשוב זה. הצעות, חומר ו/או רישומי ריקודים, יתקבלו בשמחה.

המען למכתבים:

David Edery
P.O. Box 351024
LOS ANGELES, CA 90035
U.S.A

חלוקת מאמץ נכונה בריקודי-עם.

למערכת רוקדים השלום והברכה. לאחד עיון מעמיק בחוברת רוקדים מס. 2 ברצוני לציין שנהנתי מאד ואני מאחל לכם הצלחה בהמשך.

כמורה לחינוך גופני, מדרך לריקודי-עם ורוקד באזור ת"א, ברצוני להתייחס לחלוקת המאמץ הגופני המוטעית, לה אני עד בהרקדות: אוכלוסית הרוקדים הנה מגוונת ביותר, מצעירים עד מבוגרים מאד. יש להתחשב בכך בבחירת סדר הריקודים.

חלוקת המאמץ הגופני חייבת להיות מבוקרת ונכונה. ישנם ריקודים בעלי עוצמה רבה ובהם נדרש מאמץ גופני רב בריצה.

לא יעלה על הדעת שלאחר ריצת 100 מ' מהירה, תבוא עוד אחת כמוה. כאן חייבת לבוא ריצה קלה, ולאחר מכן הליכה איטית, על מנת להקטין את קצב פעימות הלב.

חלוקה שווה ונכונה של המאמץ הגופני חיונית לשמירת הבריאות ולהנאה שלמה.

לידיעת המדריכים והרוקדים

ברכתי שנה טובה ובריאה
אבי שושן
תל אביב

על ריקודים

לגיל הרד

מאת: עדי סולקין

הפעילויות המאורגנות ביותר אצל האדם. בריקוד, כל משתתף חייב להפעיל עצמו על פי "חוקים" חד-משמעיים של אירגון התנועה והצליל ברומנטית, ותמיד בחברותא. במילים אחרות, "חוקי" ההפעלה הינם ברורים ביותר ועל כולם לעשות את אותן התנועות, באותו הרגע, באותם הכיוונים ולצלילי אותה המנגינה. ריקוד העם הינו תמיד קבוצתי, ומשמש גם כבסיס לחוקי החברה שלנו (על כך באחד המאמרים הבאים).

מתוך בדיקת התוכניות להכשרת המורים והמדריכים, והידע המעשי שלהם בשטח, נראה לי שחסרה תשתית מוסיקלית רצינית למדריכים לריקודיים, וכך חסר להם ידע במבנה הפיסיולוגי של גוף האדם. *

כל בעל חיים הינו "יצור צלילי" והאדם על אחת כמה וכמה. הילד בגיל הרך, רואה ושופט את העולם הסובב אותו דרך האזניים! לכן, על מנת להפעיל ילדים קטנים בכל תחום, ובפרט בהקניית ריקודים, יש צורך בכמה יסודות חשובים:

- ידע בהתפתחות הביאולוגית פסיכולוגית של הילד.
- ידע במוסיקה.
- ידע בנושא (ריקוד, תנועה, סיגנון וכד').
- סבלנות רבה מאד.
- ספונטניות - היכולת לתפקד במצבים משתנים באופן טבעי תוך הבנת צרכי הילד.
- ידיעת החומר באופן מושלם - יכולת לשיר את המנגינה ולרקוד אותה, בו זמנית וללא שימוש בהקלטה או בכלי נגינה.
- קול נעים - יוצר תקשורת טובה. הילדים נעשים ממושמיים לקול רך ונעים.
- מוכנות לתפקד כילד, אך עם שכל של מבוגר - לדעת לשחק כמותם ולעשות את התנועות כפי שרק ילדים יכולים לעשות. הדבר מביא לקשר מידי בין הילד למבוגר.

* המעוניינים באינפורמציה ספציפית 1/ או חומר עזר בנושא רשאים לפנות אל הכותב בטלפון: 03-410354.

* * * לו היה למדריכים רקע כזה, לא היו משמיעים את הריקודים במהירות מופרזת. השמיעה כזו, ללא התחשבות ביכולת המוטורית של הגוף, גורמת לכך שחלק ניכר מציבור הריקודים, אינו מבצע את סדר התנועות כהלכה, היות ואינו יכול לקשור את מהירות התנועה של הגוף למהירות בה מושמעת המנגינה!! (זאת מבלי להתייחס לעיוות המוסיקלי הנוצר בהשמעה במהירות מופרזת).

סדרת כתבות זו, בה פתחנו ב"רוקדים" מס. 2, מתייחסת להקניית ריקודים לילדים בגיל הרך, החל מגיל 3. מנסיוני, אפשר ורצוי להתחיל, בגיל זה, בהפעלת הילדים בריקוד ה"ממוסד". כמושג ריקוד "ממוסד", כוונתי לכך שכולם שומעים את אותה המנגינה, עושים יחד את אותן התנועות ומתקדמים יחד באותם הכיוונים. בכל חזרה על אותה המנגינה, חוזרת על עצמה אותה הפעילות במדויק, סדר התנועות ובכיווני ההתקדמות. ראשית, יש להבחין בין סוגי הפעילות השונים בהן אנו עוסקים עם הילדים: 1. תנועה (התעמלות) - בעיקרה מבוססת על סדרות של תנועות, אותן מדגים המדריך והילדים מבצעים אותן, כל אחד על פי יכולתו. תנועות אלו מארגנות את יכולתו המוטורית של הילד לפי הוראות המדריך. מלבד התנועות במצב חסטי, כאשר הילד יושב, עומד או שוכב, קיימת האפשרות להתעמל גם במרחב (בחדר), ז"א בתנועה. העוסקים בתנועה כזו, קרי: מורים להתעמלות, מורים למחול, ומדריכים, החלו בשנים האחרונות לשלב קטעי מוסיקה מוקלטת, על מנת לקשור תנועה זו למימד נוסף - לחוש הקשב, אך במקרים רבים הקשר בין סדר ואירגון התנועות, לבין המבנה האירגוני של המנגינה הינו מקרי לחלוטין, רוצה לומר שאין התייחסות למבנה המנגינה.

2. ריטמיקה - הפעלת הגוף במרחב, זעיקר בתנועה, תוך האזנה לקטעי מוסיקה. כאן המטרה היא לקשור את אירגון התנועה במרחב, אל היסודות והמרכיבים את עולם הצלילים. לדוגמא תרגיל ריטמי: הליכה לצלילי מוסיקה במשקל 4/4 תוך רקיעה ברגל בכל רבע ראשון. יוצאת כאן הליכה בסדרות של 4 צעדים כשהצעד הראשון תמיד מודגש. אפשר לשלב את הרקיעה (המדיגשה צליל מסויים) במחזאת כף. כל אחד הולך בחדר לאיזה כיוון שהוא רוצה, חייב להפסיק את הפעילות עם סיומו של הקטע המוסיקלי. ברור שהקטע המוסיקלי שייבחר יהיה בו משקל ברור של 4/4.

הריטמיקה מאפשרת התבטאות חופשית תוך הקפדה על ההוראות. בתרגיל זה אין הגבלה בכיווני ההתקדמות (קדימה, אחורה ולצדדים) והרקיעה נעשית ברגל הדומיננטית, מבלי להתייחס לרגל שמאל או ימין.

הפעילות הריטמית דורשת הקשבה רבה ושימוש פעיל בכל חושי השמע וביכולת המוטורית של הגוף.

3. ריקוד העם או הריקוד ה"ממוסד" - זוהי הפעילות המאורגנת ביותר מבין השלוש, ומנסיוני זוהי אחת

ילדים ורקדים בסטודיו מחולה.

מתוך בדיקת התוכניות להכשרת המורים והמדריכים, והידע המעשי שלהם בשטח, נראה לי שחסרה תשתית מוסיקלית רצינית למדריכים לריקודיים, וכך חסר להם ידע במבנה הפיסיולוגי של גוף האדם.

מדורה הדיסקרטי של

סטי

שאלות בכל נושא, גם אם אינו קשור לריקודי עם ניתן לשלוח אל: "מדורה הדיסקרטי של סטי"

רוקדים מגלה

ידם בצלחת, וכל אחד מהם התגייס לעזרתו של אחד משני היוצרים הנ"ל, וטוען לראשוניותו של מרשו בתפיסת המנגינה. המאבק עדין נמשך בכל החזיתות. נראה שאנו, קהל הרוקדים, נאלץ "להנות" שנית מריקוד כפול.

ארגון המרקידים והמדור לריקודי עם בהסתדרות, נראו לאחרונה הולכים שלובי זרוע ומלאי חיובים, זאת לאחר שילדו את ילדם הראשון (הרקדה חגיגת בסוכות, בגבעת ברנר), לאחר פרוד של שנים, מריבות וחילוקי דעות. נראה שהרבנות הראשית, שבעבר עשתה מאמצים נואשים למנוע את הפירוד במשפחה ברוכת הילדים, חוגגת נישואין מחודשים אלו בהרבה סיפוק ותקווה לעתיד.

פרקליט המדינה מר יונה בלטמן, הודיע על כוונתו לפרוש מהשרות הציבורי בומן הקרוב. לשאלת כתב הרדיו ששוחח עמו בנושא זה, בדבר תוכניותיו כ"איש פרטי", השיב מר בלטמן כי לאחר עבודתו האינטנסיבית במשפטים רבים, שהידוע שבהם הוא משפט דמיאניוק, הוא מתכוון להתפנות לתחביבו משכבר הימים - ריקודי עם.

אלי רונן וחיים שרון, נראו לאחרונה מושכים בכל כוחם בשתי ידיו של דורון מזר. המסכן, שכמעט נקרע לשניים, אשמתו היחידה הינה השיר "כמו שאת", המופיע בתקליטו האחרון. שני עורכי השתלמויות לריקודים, מכובדים ביותר, לא טמנו אף הם

יש שלוש השתלמויות עיקריות למדריכי המחול, כולן פרטיות ולא קשורות לכל גוף ממלכתי. אין אף ועדה, כל אחד יכול לפתוח השתלמות כזו. כנראה מי שיכריע את גורל הריקוד - זה אתם, הרוקדים.

סטי שלום, אני נוהג ללכת לחוג ריקודים מסוים שם ישנה עלמת חן, אשר כמעט אינה רוקדת. אלא יושבת בצד. אני כשלעצמי איני ידען גדול בריקודי עם. לא החלטתי אם לגשת ולהציע לה לרקוד, כדי לא לפגוע ברגשותיה. מה עלי לעשות?
יואב איזמירלי, ר"ג

אתה רוצה אישור אם מותר לך לגשת אליה? יש לך אישור. לא צריך להתביש, או לחשוב פעמיים. וכדי לא לפגוע ברגשותיה, נסה לברר תחילה עד להיכן מגיעות ידיעותיה במחול, ואם הן קלושות, נסה ללמד אותה מה שאתה יודע, לא יותר. ואם גם זה נגמר, הצע לה כוס קפה בקפיטריה, או הומן אותה למסעדה, ולכו שניכם לחוג למתחילים.

סטי שלום, כבר זמן רב מקננת בי התחושה שחוג לריקודי עם הוא משרד השידוכים הגדול במדינה. שמעתי את זה מחברים שרוקדים. אני לא רוקד. חזי שוורץ, פ"ת

חזי היקר - הרשם לחוג הראשון הקרוב לביתך והתרשם בעצמך. זוג הידידים הכי טוב שלי, שלהם ארבעה ילדים, נרשמו פעם לחוג כזה.

סטי היקרה, פעמים רבות אני מוצאת את עצמי בהקדויות יושבת מהצד ומחכה שמישהו מהגברים יזמין אותי לרקוד, אבל זה לא קורה. האם רצוי לתפוס יוזמה ולהזמין מישהו בעצמי? שוש מנתניה

שוש יקרת, נסי ותני.

סטי היקרה, אני רוקד כבר מספר שנים בביכורי העתים, ונוכחתי לדעת שמגוון **רוקדים** לעולם אינו מופץ שם. כאשר אחד המדריכים ניסה להראות את המגוון לרוקדים, זכה לנייפה קשה מאריה ולדמן. שמעתי שבעבר אותו אריה היה קורע לגורים את העיתון **מידעם** (קודמו של **רוקדים**) על מנת שלא יגיע לידי הרוקדים.

יוסי הוכמן תל-אביב

ליוסי היקר, לצערנו העובדות שצינית ונכונות במלואן. בבירור שערכנו טוען אריה שהגורמים האחראיים בערייה מתנגדים להפצת המגוון כיוון שהמידע הרב שבו עלול לגרום לכך שרוקדים מביכורי העתים יעברו (חו"ה) למקום אחר והעירייה תפסיד כסף. הפגנו טענה זו ללשכת דובר העירייה בתל-אביב, אך למרות הטלפונים הרבים לא זכינו לתגובה מוסמכת עד צאת העיתון אנו מקווים שתשובתם תתקבל ותפורסם ב**רוקדים** מספר 4.

סטי שלום, גונבה שמועה לאזני שיש מדור חדש, וניתן לקבל תשובה לכל שאלה. אם כן, מדוע לכל שיר ישראלי יש ריקוד, ואפילו שניים.
זה לא מרגיז?

רינה חזן, באר-שבע

רינה, את צודקת בכל שלושת שאלותייך. נכון שפתחנו מדור חדש, נכון שיש ריקוד לכל שיר ישראלי, ונכון שזה מרגיז. הסיבה, כך מסתבר, נעוצה דוקא ברוקדים הדורשים התחדשות מהירה, וכמובן ביוצרים, אשר מלבד ליצור ריקודים, הם יוצרים תחרות בינם לבין עצמם מי יהיה ראשון לחבר ריקוד על שיר טרי. רובם טוענים לראשוניות, לכן יש יותר מריקוד אחד על כל שיר.

סטי היקרה, ברכות למדור החדש. מי נמנה על הועדה הבוחרת את ריקודי העם, אשר מופצים לחוגים. זהבה רונן, אשדוד

זהבה, תודה על הברכות. המצב קצת מסובך, אבל תודה לאל, זה היה יכול להיות יותר גרוע.

לרבקה שטורמן ורינה שרת להוצאת "קומה אחא" דרך רבקה שטורמן במחול ספר שהוא נכס לכל הרוקדים

כה לחי!

מערכת רוקדים